Vlaams Parlement

vergadering **C99 – WEL7**
zittingsjaar 2013-2014

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebeleid

van 14 januari 2014

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borght tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de financiële problemen van zelfstandige kinderdagverblijven
- 650 (2013-2014)
Interpellatie van mevrouw Mieke Vogels tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over een aantal besluiten van de regering die zorgen voor een nieuwe golf van faillissementen in de kinderopvang
- 54 (2013-2014) 5

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borght tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, en tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het structureel ondersteunen van de Domo-projecten in het kader van kinderarmoedebestrijding en gezinsondersteuning
- 601 (2013-2014)
Vraag om uitleg van mevrouw Elisabeth Meuleman tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het decreet Preventieve Opvoedingsondersteuning en de Huizen van het Kind
- 705 (2013-2014) 24

Vraag om uitleg van mevrouw Else De Wachter tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de interlandelijke adopties in Kameroen
- 666 (2013-2014) 28

Vraag om uitleg van mevrouw Else De Wachter tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de gewijzigde beroepsprocedure bij pleegzorg
- 667 (2013-2014) 30

Vraag om uitleg van mevrouw Else De Wachter tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het nog steeds te hoge alcoholgebruik bij jongeren
- 668 (2013-2014) 33

Vraag om uitleg van mevrouw Katrien Schryvers tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het stijgend aantal jonge kinderen dat lijdt aan een eetstoornis
- 701 (2013-2014)
Vraag om uitleg van mevrouw Else De Wachter tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de toename van het aantal gevallen van anorexia bij jonge kinderen
- 711 (2013-2014) 35

Vraag om uitleg van mevrouw Helga Stevens tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de sluiting van de afdeling De Meander in Melle
- 555 (2013-2014)
Vraag om uitleg van mevrouw Else De Wachter tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de sluiting van de unieke psychiatrische afdeling De Meander voor jongeren met een verstandelijke handicap
- 543 (2013-2014) 41

Vraag om uitleg van mevrouw Helga Stevens tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over onaangepaste infrastructuur voor personen met een handicap
- 623 (2013-2014) 47

■

Voorzitter: mevrouw Else De Wachter, ondervoorzitter

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borght tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de financiële problemen van zelfstandige kinderdagverblijven
- 650 (2013-2014)

Interpellatie van mevrouw Mieke Vogels tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over een aantal besluiten van de regering die zorgen voor een nieuwe golf van faillissementen in de kinderopvang
- 54 (2013-2014)

De voorzitter: Mevrouw Van der Borght heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borght: Voorzitter, minister, mijn vraag is al ingediend op 17 december en intussen is er al heel wat gebeurd, maar de problemen blijven wel bestaan.

Minister, veel zelfstandige kinderdagverblijven kijken met angst uit naar de inwerkingtreding van uw decreet Voorschoolse Kinderopvang op 1 april 2014. U bent bezig met de uitvoeringsbesluiten, de belangrijkste daarvan zijn al goedgekeurd, namelijk de besluiten die de subsidiëring en de vergunningsvoorwaarden regelen. Op het terrein heeft men er geen al te goed oog in. Veel initiatieven zien het niet zitten dat ze aan bijkomende bepalingen en regels zullen moeten voldoen, gelet op het feit dat het zeer onzeker is of daartegenover een financiering zal staan en zo ja, of beide gelijktijdig zullen worden geïmplementeerd. Er was ons nochtans altijd gezegd dat dat zou gebeuren. U voorziet wel in overgangsfases, maar de vraag is vooral of er voldoende budgettaire ruimte zal zijn om de uitvoering van het decreet mogelijk te maken. Zo niet, dan belanden we in een situatie waarin de extra regels en voorwaarden van toepassing zijn, maar de subsidiëring achterwege blijft. Dat zou een drama betekenen. De laatste tijd zijn er in de pers al een heleboel voorbeelden verschenen.

Sinds eind vorig jaar moeten ouders die een beroep doen op inkomensgerelateerde opvang (IKG) zelf hun kindcode aanvragen, digitaal via een token of een elektronische identiteitskaartlezer. Zelf heb ik voor de eerste keer mijn belastingen ingevuld met een token, en ik vind dat niet zo eenvoudig. We vernemen dat het aanvragen van de kindcode volledig in de soep loopt. Slechts een kleine minderheid van de ouders zou op dit moment over een kindcode beschikken. In principe krijgt de rest dan het maximumtarief aangerekend, maar in de praktijk is dat natuurlijk ondenkbaar. De opvanginitiatieven zelf moeten zich dus maar zien te behelpen. Als dit een voorproef is van wat ons te wachten staat op 1 april wanneer de opvanginitiatieven ook nog eens zelf de facturatie op zich moeten nemen, laat dit het ergste vermoeden.

De financiële leefbaarheid komt niet alleen in het gedrang door de toenemende regels die worden opgelegd, maar ook door de bepalingen die voortvloeien uit de afspraken die gemaakt werden binnen het paritair comité wat betreft de loon- en arbeidsvoorwaarden van het personeel in zelfstandige opvangvoorzieningen die met werknemers werken. Ook dat betekent een bijkomende financiële druk voor de initiatiefnemers. Voor alle duidelijkheid: daar bent u niet verantwoordelijk voor.

Zelfstandige initiatieven die in IKG willen stappen, kunnen dat moeilijk. U voorziet in onvoldoende middelen voor de omzetting van plaatsen naar IKG, en uitbreiding van het aantal plaatsen via IKG is evenmin aan de orde door de beperkte budgetten, want veel opvanginitiatieven blijken niet in de ‘juiste’ gemeente gevestigd te zijn. Lees: er zouden al voldoende plaatsen betaalbare opvang zijn. Daardoor ontstaan natuurlijk situaties waardoor zelfstandige opvanginitiatieven nog amper kunnen concurreren met nabijgelegen zelfstandige initiatieven die wel in het IKG-systeem zitten.

Als klap op de vuurpijl komt er nog een bron van financiële ellende bij. De FOD Financiën heeft een akkoord uitgewerkt waarbij de kostenforfaits die zelfstandige

kinderopvanginitiatieven kunnen inbrengen in hun belastingen, fors verlaagd werden voor die zelfstandige opvangvoorzieningen met meer dan acht voltijdse opvangplaatsen. Dit gaat van 16,5 euro naar 7 euro per kind per opvangdag. Het akkoord van de fiscale administratie is weliswaar met instemming van belangenorganisatie UnieKO tot stand gekomen, maar die stelt dat dit gebeurde na lang onderhandelen en dat een veel meer dramatische regeling kon worden vermeden. Voor veel opvanginitiatieven is dat natuurlijk maar een magere troost. Deze nieuwe bepalingen met betrekking tot de kostenforfaits zien zij alweer als een zoveelste streep door de rekening. De voorbije weken stonden in heel wat kranten berichten van initiatiefnemers die nu de boeken zullen neerleggen. U hebt ongetwijfeld ook de mails ontvangen. Initiatieven stoppen omdat het gewoon niet meer financieel leefbaar is om verder te doen. Het is een zoveelste druppel die de emmer voor velen blijkbaar doet overlopen.

We hebben dit nog besproken in de plenaire vergadering tijdens het debat over de begroting 2014. U hebt toen gezegd dat u bereid was hierover opnieuw in gesprek te gaan met uw partijgenoot minister Geens en te trachten om samen met de sector te komen tot een bijsturing van de regeling. Ik hoop dat u straks duidelijkheid kunt scheppen over wat dit overleg, dat klaarblijkelijk op 6 januari is gehouden, heeft opgeleverd.

Open Vld heeft stelselmatig gewaarschuwd voor een economisch drama in de zelfstandige kinderopvangsector. Veeleer dan in te zetten op nieuwe regels, diende naar onze mening vooral te worden ingezet op extra plaatsen en extra financiële ondersteuning voor de zelfstandige opvanginitiatieven. Als we zien dat u toch ook weer in 2014 2 miljoen euro uittrekt voor de dure erkende gesubsidieerde sector, dan vraag ik me af waarom dat nodig is. Intussen voltrekt zich op het terrein het drama waar we voor vreesden. De zelfstandige sector, goed voor duizenden opvangplaatsen en honderden jobs, dreigt ten onder te gaan. De eerste signalen zijn er. Sommige kunnen enkel overleven als ze de ouders fors hogere dagopvangprijzen aanrekenen, wat dan weer leidt tot het doorschuiven van de factuur naar de ouders, waarbij in sommige gevallen ook daar financiële problemen ontstaan. Andere sluiten gewoonweg de deuren, waardoor de ouders dan in allerijl op zoek moeten naar andere opvang. We vernemen dat sommige initiatieven overstelpt worden door wanhopige ouders. Dat kan toch zo echt niet verder.

Ik wil u daarover enkele vragen voorleggen. Gelet op de vele onheilspellende berichten die in de media over de zelfstandige kinderopvangsector verschijnen, en gelet op de inwerkingtreding van uw decreet op 1 april: wat gaat u ondernemen om te vermijden dat in de zelfstandige sector veel initiatieven de boeken neerleggen en tal van opvangplaatsen verloren gaan? Overweegt u extra ondersteuningsmaatregelen? Bent u bereid om de inwerkingtreding van het decreet uit te stellen? Hoe worden de problemen met de kindcode aangepakt? Kunt u bevestigen dat daarmee heel wat verkeerd loopt? Uiteraard verwacht ik een bevestigend antwoord, gezien het persbericht van Kind en Gezin. Wat is het resultaat van het overleg over het forfait dat op 6 januari plaatsvond tussen minister Geens, u, de administratie en de sector? Hebt u als minister bevoegd voor de kinderopvang aangedrongen op een regeling die de leefbaarheid van de zelfstandige opvanginitiatieven niet in het gedrang brengt? Werd inmiddels met de sector contact opgenomen om die in te lichten over de stand van zaken?

De voorzitter: Mevrouw Vogels heeft het woord.

Mevrouw Mieke Vogels: Voorzitter, minister, collega's, mijn interpellatie dateert van oudejaarsavond. Tussen kerst en nieuw las ik in de krant nieuwe berichten dat crèches de handdoek in de ring gooien. In die feestperiode kreeg ik mails van verontruste ouders dat hun kinderen niet langer in hun crèche terechtkonden. Als ik de federale en Vlaamse maatregelen van de afgelopen jaren bekijk, minister, dan is het duidelijk dat de organisatie van de zelfstandige kinderopvang in Vlaanderen stilaan onmogelijk wordt. Na 30 jaar actief in de sector te zijn, geloof ik niet langer in het toeval. Ik zie gebeuren wat ik al zo vaak heb zien gebeuren: als er middelen gaan naar de niet-verzuilde, niet onder een bepaalde koepel

horende organisaties, dan zijn de besluiten van die aard dat die middelen uiteindelijk toch naar de verzuilde, verkokerde organisaties gaan.

Ik heb de besluiten eens op een rijtje gezet. Ik begin met de onbegrijpelijke criteria voor de verdeling van bijkomende IKG-plaatsen voor de periode 2012-2013. Er is daarover hier al gepraat, maar het is nog steeds niet duidelijk waarom de rigide opdeling tussen regio's waar men in gesubsidieerde opvang investeert en regio's waar men in IKG-plaatsen investeert, op steunt. Het is een erg aanbodgestuurde manier van werken, wat ervoor zorgt dat een aantal kinderdagverblijven in de problemen komen. Ik verwijs dan naar eentje in Mortsel, dat heeft geïnvesteerd in opvang voor dertig kinderen. Het kinderdagverblijf deed dat zonder middelen van het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA), want die middelen krijgt het niet. Die infrastructuur is door Kind en Gezin goedgekeurd. Maar plots worden die mensen geconfronteerd met een nieuwe regel: wie al IKG-plaatsen heeft, kan maar uitbreiden met IKG-plaatsen, en Mortsel ligt nu toevallig niet in een regio waar dat kan.

Mevrouw Marijke Dillen: Ik heb daarover al een vraag gesteld.

Mevrouw Mieke Vogels: Ik weet dat. Ik probeer alles op een rijtje te zetten, mevrouw Dillen, zodat het duidelijk wordt dat het geen toeval meer kan zijn.

De zelfstandige kinderdagverblijven hebben van meet af aan duidelijk gesteld dat het IKG-model een beetje uit het niets is gekomen. Men is begonnen met een vergoeding van 26 of 27 euro per dag en per kind. Over dat bedrag is nooit gepraat. In elk geval: vandaag krijgt een traditioneel gesubsidieerd kinderdagverblijf een subsidie van 50 euro per dag en per kind. U zult wel zeggen dat het bedrag is opgetrokken en dat u uw best doet, maar er blijft een verschil van 20 euro per dag en per kind tussen een zelfstandig kinderdagverblijf en een traditioneel gesubsidieerd kinderdagverblijf.

Vanaf 1 april treedt het nieuwe decreet in werking, waarmee de lat gelijk zou komen te liggen. De afgelopen jaren hebt u steeds, in antwoorden op onze vragen of in de media, verwezen naar het nieuwe decreet op de kinderopvang. Dat decreet zou alles oplossen. Wel, niets is minder waar. Het is duidelijk dat op 1 april de lat gelijk wordt gelegd wat betreft de eisen waaraan kinderdagverblijven moeten voldoen, maar dat de subsidiekloof van 20 euro per dag en per kind blijft bestaan. Ik besluit: ofwel krijgt de gesubsidieerde kinderopvang veel te veel subsidie, en in dat geval moet er een herverdeling komen; ofwel is het voor een zelfstandig kinderdagverblijf dat in het IKG-systeem zit onmogelijk om aan dezelfde eisen te beantwoorden waaraan ook de gesubsidieerde kinderopvang moet voldoen.

In de begroting 2014 zijn volgens mij geen extra middelen ingeschreven om het Kinderopvangdecreet uit te voeren. Zoals zo vaak wordt verwezen naar 2020: een magisch jaar waarin alles zal worden opgelost. Maar het is duidelijk dat de zelfstandige kinderdagverblijven tussen vandaag en 2020 die kloof niet kunnen dichten en dat bijgevolg het aantal faillissementen nog zal toenemen. Bovendien blijkt dat steeds meer IKG-plaatsen en de bijhorende middelen niet gaan naar de zelfstandige kinderopvang – hoewel die deze middelen broodnodig hebben –, maar steeds meer gaan naar vzw's die tot de grote koepels behoren en in afwachting van subsidiëring zelf zijn begonnen met de kinderopvang. Ze hebben de kloof tussen de 30 en de 50 zelf bijgepast in afwachting dat er subsidies komen vanuit Vlaanderen. Hetzelfde geldt voor gemeenten en voor onderwijs, waarbij er steeds meer geld gaat naar de traditionele sector en waarbij ook de IKG-middelen steeds meer naar die traditioneel gesubsidieerde sector gaat.

U hebt daarop gereageerd. U zegt: ze komen daar nu eenmaal voor in aanmerking. Natuurlijk, als u de besluiten zo maakt, dan komen ze ervoor in aanmerking. Een andere mogelijkheid om te overleven als zelfstandige kinderopvang, is de opvang organiseren met samenwerkende zelfstandigen. Het is al langer duidelijk dat een aantal mensen, organisaties of deelorganisaties van de verzuilde koepels het zeer moeilijk hebben met het werken met zelfstandigen. Plotseling zie je dat voor de toewijzing van de IKG-plaatsen 2013 een nieuwe

voorwaarde wordt toegevoegd, namelijk dat de bijkomende IKG-plaatsen alleen worden toegekend aan kinderdagverblijven die werken met personeel in loondienst. Het wordt dus stilaan hangen of wurgen, want als je met personeel in loondienst werkt, moet je aan de dure voorwaarden van het paritair comité voldoen en als je niet met loondienst werkt, mag je een kruis maken over elke subsidiëring vanuit Vlaanderen.

Alsof dat nog niet volstaat, werd door een beslissing van uw federale partijgenoot, minister van Financiën Geens, een nieuw kostenforfait bepaald dat voor de kinderdagverblijven, zeg maar de minicrèches van vroeger, die met acht tot twintig kindjes werken, de forfaitaire kostenaftrek van 16,5 naar 7 euro per dag gaat. Vooral deze laatste maatregel is de oorzaak van de meest recente golf van faillissementen. De boekhouders van deze zelfstandigen zeggen dat als je op deze manier je zaak draaiende wilt houden, je 35 euro per dag en per kind moet vragen aan de ouders die hun kinderen naar de opvang brengen. Er is geen enkele ouder die dat kan betalen.

Minister, ik heb, samen met mevrouw Stevens, uw federale collega Geens daarover ondervraagd in de Senaat. Het betreft immers onderhandelingen vanuit zijn administratie met vertegenwoordigers van de zelfstandige kinderopvang uit het Vlaamse en het Waalse Gewest. Ik heb herhaaldelijk aan de minister gevraagd hoe het komt en of het toeval is dat net nu dat kostenforfait wordt herzien. Hij heeft me duidelijk gezegd dat dit geïnduceerd is vanuit Vlaanderen om orde op zaken te stellen in het kader van het decreet Kinderopvang. Ik zal niet zeggen dat u dat zelf hebt gevraagd, maar het is duidelijk dat de FOD Financiën wakker is gemaakt door Vlaanderen om dit kostenforfait aan te pakken. Minister Geens, die bevestigt dat hij u gezien heeft op 6 januari, zegt dat hij helemaal geen besef had van de gevolgen op Vlaams niveau. Ik denk dat u die gevolgen wel moet inschatten. Als een goed minister zou u dat moeten doen of minstens had uw administratie dat moeten doen.

Als klap op de vuurpijl keurde de regering een uitvoeringsbesluit goed dat bepaalt dat een kinderdagverblijf dat meer dan negentien kinderen opvangt, enkel kan worden uitgebaat als vzw en enkel als die werkt met personeel in loondienst. Minister, laat me toe om te zeggen dat ik dit een zeer verregaand uitvoeringsbesluit vind. We hebben in dit parlement een decreet besproken, bedoeld om de grote politieke beleidslijnen vast te leggen. De beslissing dat een kinderdagverblijf alleen nog geëxploiteerd kan worden in de vorm van een vzw, hoort thuis in een decreet en niet in een uitvoeringsbesluit, als u het mij vraagt. Het is trouwens de zoveelste, en misschien de laatste, illustratie van heel mijn verhaal dat het heel duidelijk is dat de zelfstandige kinderopvang eruit moet in Vlaanderen. De middelen zullen in de toekomst alleen nog worden ingezet als vanouds en zoals het voor 2002 was, in de bevriende gesubsidieerde sector.

Minister, waarom werd bij de verdeling van de bijkomende IKG-plaatsen gekozen voor een aanbodgestuurde en heel rigide opdeling in regio's waar alleen gesubsidieerde plaatsen en andere regio's waar dan weer alleen IKG-uitbreiding mogelijk was? Waarom werd er geen uitzondering gemaakt voor mensen die al geïnvesteerd hadden in infrastructuur? Waarom werd bij de verdeling van de IKG-plaatsen voor 2013 het werken met personeel in loondienst als bijkomend criterium toegevoegd? Waarom werden de beperkte IKG-plaatsen niet voorbehouden voor de zelfstandige kinderopvang, die het al zo moeilijk heeft en worden steeds meer plaatsen toegekend aan vzw's en gemeenten? Die zijn de facto vandaag al inkomensgebonden en Vlaanderen betaalt daar nu wat vroeger door de gemeente, het OCMW, het onderwijs of de koepel werd bijgepast. Waarom werd in de uitvoeringsbesluiten voor het Kinderopvangdecreet van 2012 opgenomen dat een kinderdagverblijf dat werkt met meer dan 19 kinderen, verplicht moet werken als vzw met werknemers in loondienst? Wat zijn de resultaten van het overleg met uw federale collega Geens? Hij had beloofd om de maatregel aan te passen, maar hij zegt nu: als ik die moet aanpassen, moet ik er rekening mee houden dat men daar in Wallonië anders naar kijkt. Men gebruikt dus nu het communautaire spel op een zeer smerige manier. Men introduceert eerst het debat waarvan men heel goed weet dat er in Vlaanderen en Wallonië een andere visie over bestaat en dat er in Vlaanderen

veel meer zelfstandige kinderopvang bestaat, om dan te komen tot een resultaat dat de zelfstandige kinderopvang nekt. Dan zegt men dat dat toch niet de bedoeling is, en men gaat het een klein beetje aanpassen, maar men weet heel goed dat die aanpassing zo zal zijn dat ze de indruk wekt dat men zijn best heeft gedaan maar dat het onvoldoende zal zijn om de zelfstandige kinderopvang die vandaag de handdoek in de ring moet gooien, toch nog te redden. Die zal kapotgaan.

Minister, onder uw beleid en dat van de vorige minister heeft Kind en Gezin geregeld campagnes opgezet om mensen ertoe aan te zetten om te starten met zelfstandige kinderdagverblijven en te investeren in zelfstandige kinderopvang. Ik vind het heel erg dat dan achteraf de regels zodanig worden geformuleerd dat diezelfde mensen – en dat gaat niet om grote bedrijven, maar om gewone mensen die uit idealisme met een zelfstandig kinderdagverblijf beginnen – nu, na veel investeringen, worden doodgeknepen, de handdoek in de ring moeten gooien en hun faillissement moeten aanvragen.

Hoe denkt u de wachtlijsten in de kinderopvang weg te werken, als u de regelgeving zo maakt dat steeds meer zelfstandige kinderdagverblijven, die in Vlaanderen nog altijd goed zijn voor 35 à 40 procent van de kinderopvang, systematisch uit de markt worden geprijsd?

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Ik sluit mij graag aan bij de bekommernissen, zoals die geformuleerd zijn door de collega's Van der Borght en Vogels, die de situatie heel duidelijk hebben geschetst.

Minister, er is binnen de sector zeer grote paniek op dit moment, en ik denk dat u dat ook zeer goed beseft. In het verleden werd in deze commissie herhaaldelijk over de problematiek gedebatteerd. Mevrouw Vogels heeft verwezen naar het voorbeeld van Mortsel, dat op een bepaald ogenblik zeer dramatisch was en waarover ik in deze commissie vragen heb gesteld. En telkens werd daarbij verwezen naar het nieuwe decreet rond kinderopvang, dat het alfa en omega moest zijn en dat een oplossing zou geven. Maar helaas moeten we in de praktijk vaststellen dat dat allesbehalve het geval is.

Er is terecht beklemtoond dat voor de sector van de zelfstandige kinderopvang de situatie rampzalig dreigt te worden. De zelfstandige kinderopvang wordt in Vlaanderen bijna onmogelijk. Er worden ernstige vragen gesteld over de financiële leefbaarheid, en daaraan gekoppeld de dreiging van faillissementen. Minister, het is de plicht van iedereen in dit halfrond – maar u bent de bevoegde minister, dus u hebt de verantwoordelijkheid – om ervoor te zorgen dat de nodige initiatieven worden genomen om een economisch drama in de sector van de kinderopvang te vermijden.

Enkele dagen geleden heeft ook Kind en Gezin ter zake een heel duidelijk standpunt ingenomen, een standpunt dat u zeker niet mag negeren. Ik ben dan ook heel benieuwd naar uw antwoord op de vragen van mevrouw Van der Borght en mevrouw Vogels. Het is uw plicht, minister, om bij hoogdringendheid een aantal initiatieven te nemen. Dat mag niet uitgesteld worden, want elke vorm van uitstel kan alleen tot nog meer problemen in de sector leiden.

De voorzitter: Mevrouw De Vits heeft het woord.

Mevrouw Mia De Vits: Voorzitter, ik stel vast dat zowel in de vraag om uitleg als in de interpellatie maatregelen aangehaald worden die puur federale materie zijn. *(Opmerkingen van mevrouw Vera Van der Borght)*

Mevrouw Van der Borght, uw partij maakt deel uit van de Federale Regering. U moet dus niet alleen op deze minister rekenen, u kunt die vragen ook op federaal niveau stellen. *(Opmerkingen van mevrouw Mieke Vogels)*

Wat hetzelfde paritair comité voor medewerkers betreft, zou ik zeggen: eindelijk is dat er gekomen. Ik dacht dat we het er allemaal over eens waren dat het hoog tijd was, na alle

incidenten die we hier gekend hebben, om dezelfde kwaliteitsregels op te leggen voor de kinderdagverblijven. U kunt nu niet zeggen dat daar niets tegenover staat. Er is wel degelijk afgesproken dat er een stapsgewijze optrekking is van de financiering en dat dat niet in één keer zou kunnen.

U moet nu eindelijk eens zeggen hoe u het dan allemaal ziet. De belastingen moeten verminderd worden, de inkomsten moeten verminderd worden, maar de uitgaven moeten altijd verhoogd worden. En dan zegt u ook nog dat de overheidsuitgaven te hoog zijn. U moet eens logica steken in de zaken die u daarover zegt.

In de nieuwe uitvoeringsbesluiten is duidelijk afgesproken dat alles niet van de ene op de andere dag verandert. Er is in voldoende overgangsmaatregelen voorzien. Het is niet zo dat op 1 april plots alles verandert.

Minister, ik heb nog een vraag rond de regels voor inkomensgerelateerde kinderopvang. Er zijn twee verschillende manieren om bijkomende plaatsen toe te kennen. Kunt u wat meer vertellen over de logica die daarachter zit?

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Lies Jans: De vragen van de collega's Van der Borght en Vogels zijn zeer belangrijke vragen. De N-VA steunt het decreet over kinderopvang volledig. Het uitgangspunt was om stap voor stap naar een kwaliteitsvolle, toegankelijke en betaalbare opvang te gaan, maar ook om ervoor te zorgen dat er een financieel leefbare sector overblijft. Niemand in deze commissie had er problemen mee om naar één systeem voor alle opvangvoorzieningen te gaan, onder een aantal voorwaarden, met belangrijke kwalificatievereisten, en met een aantal opgelegde maatregelen op het vlak van infrastructuur, zodat we geen situaties meer zouden krijgen zoals in het verleden.

Als ik de hevige reacties zie vanuit de sector van de zelfstandige kinderopvang, vind ik dat we daar oor voor moeten hebben en moeten luisteren naar de problemen die zich in de sector voordoen. Het aantal zelfstandige kinderopvangvoorzieningen is vorig jaar voor de eerste keer in twintig jaar gestagneerd. Men verwacht dat in 2014 het aantal kinderopvangvoorzieningen zal dalen. Niemand van ons wil dat. De sector van de zelfstandige kinderopvang is een belangrijk onderdeel van onze opvangvoorzieningen. Die moet kunnen blijven bestaan en functioneren.

Ik ken de uitvoeringsbesluiten niet allemaal uit het hoofd, maar algemeen is het voor mij belangrijk dat er voor de sector van de zelfstandige kinderopvang geen grote administratieve belasting mag komen. Een van de grote klachten van de sector van de zelfstandige kinderopvang is dat ze met nieuwe maatregelen geconfronteerd worden die hun tijd en uren kosten, die ze liever aan de opvang van de kindjes besteden. Ik vind dat een zeer terechte opmerking. Kunt u toelichten of dat inderdaad zo is, minister? Zo ja, dan moet er zeker in overgangsmaatregelen voorzien worden.

Wat de subsidies betreft, weten we dat de centen niet voor het rapen liggen. Er is gezegd dat we naar een gelijkschakeling willen van alle opvangvoorzieningen. Ik sta daar absoluut achter, maar ik weet ook dat dat morgen niet gerealiseerd zal zijn, al zou ik het liever anders zien. Maar er moet zeker een duidelijk groeipad komen.

Het decreet treedt op 1 april 2014 in werking. We horen van de sector dat er heel wat maatregelen zijn die nu moeilijk realiseerbaar zijn, zeker als daar geen subsidies tegenover staan. Ik vind het een gegronde vraag van de sector om te kijken of er geen mogelijkheden zijn voor verdere overgangsmaatregelen.

Mijn conclusie is: er zijn heel wat vragen, en we moeten daar absoluut een antwoord op bieden. Dit is veel te belangrijk om al die opvangplaatsen te zien verdwijnen.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega's, vooraf wil ik zeggen dat er in de vraag om uitleg en de interpellatie een aantal zaken gezegd zijn die zo manifest onwaar zijn dat ik mij er met klem tegen verzet. Je kunt voortgaan op krantenartikels, en ik ben de laatste om te ontkennen dat er in heel die transitie voor bepaalde segmenten serieuze problemen zijn, maar ik heb hier zaken horen vertellen die kant noch wal raken. Ik ben streepjes beginnen te zetten voor het aantal keren dat er zaken gezegd zijn die gewoon niet juist zijn en die gewoon maar weer de wereld worden ingestuurd. Ik vind dat intellectueel niet correct.

Collega's, de Vlaamse Regering heeft sinds het begrotingsjaar 2009 ruim 104 miljoen euro geïnvesteerd in de uitbouw van een kwalitatieve, toegankelijke en duidelijk gestructureerde kinderopvang. Op het einde van 2013 is daar nog eens 4 miljoen euro bovenop gekomen: dat bedrag is vrijgemaakt om voor de volgende jaren de pedagogische ondersteuning van alle initiatieven, zowel de zelfstandige als de andere, gratis te maken. Er wordt dan gevraagd welke maatregelen we nemen om de sector te ondersteunen in de transitie. Wel, we hebben daar 4 miljoen euro voor vrijgemaakt. Voor de organisatie is een oproep gedaan. Dat is toegewezen, en die zijn dus ook operationeel.

Met dat bedrag werden ook ruim 18.000 extra voorschoolse kinderopvangplaatsen uitgebouwd. Van die 104 miljoen euro ging 75 miljoen euro naar de zelfstandige sector. In 2014 doen we daar nog eens 13 miljoen euro bovenop. Hoewel we in budgettair moeilijke tijden zitten, houden we ons consequent aan het gegeven dat investeren in de versterking van het hele kinderopvanglandschap noodzakelijk is. Dat betekent zowel investeren in de leefbaarheid van de zelfstandige kinderopvang als in de uitbreiding van de capaciteit. Als je alle acties die we hebben ondernomen sinds het begrotingsjaar 2009 op een rijtje zet, tonen die cijfers dat voldoende aan.

De redenering dat we de uitbreidingsbudgetten van 2014 zouden inzetten volgens regio's, is uiteraard helemaal niet juist. In 2012 en 2013 hebben we daar wel een prioriteit gelegd, maar voor 2014 is dat volstrekt niet juist. Bij de uitbreidingsronde die in 2013 is gelanceerd en die betrekking heeft op de budgetten van 2014, was een specifieke benadering voor de inkomensgerelateerde kinderopvang noodzakelijk om de bestaande zelfstandige opvang zonder IKG de kans te geven hun plaatsen om te zetten naar IKG-plaatsen. Dat is gebeurd omwille van de versterking van de financiële leefbaarheid. Op die manier kwamen we ook tegemoet aan een vraag die gesteld werd vanuit de sector.

Ik wijs er u nogmaals uitdrukkelijk op dat over alles wat ik nu vertel, niet één keer, niet twee keer, maar bij herhaling overlegd is met de sector van de zelfstandige kinderopvang. Er zijn momenten geweest dat ik zeer formeel en uitdrukkelijk gevraagd heb of dat de ultieme prioriteitsvraag was die door de sector zelfstandige kinderopvang wordt geformuleerd.

Voor de tweede fase van de uitbreiding, waarvoor de oproep momenteel loopt, eveneens met middelen van 2014, wordt op basis van de ranglijst van steden en gemeenten waar het inkomensgerelateerde aanbod het laagst is in verhouding tot het aantal kinderen tussen 0 en 3 jaar en het percentage kansarmoede het hoogst is volgens de kansarmoede-index, voorrang gegeven aan uitbreiding van het inkomensgerelateerde opvangaanbod, zowel IKG als gesubsidieerd, in de drie grootsteden Antwerpen, Gent en Brussel.

In Antwerpen en Gent is het grootste bijkomende aantal plaatsen nodig vergeleken met alle andere Vlaamse steden en gemeenten. In Brussel is de nood aan bijkomende opvangplaatsen eveneens zeer hoog, gezien de bevolkingsprognoses en de verdere demografische groei. Daarbij moet ook rekening gehouden worden met de Brusselnorm. Bovendien moeten we incalculeren dat er een te verwachten overstap van Franstalige uitgebouwde initiatieven is, zoals dat nu reeds het geval is voor bijvoorbeeld de kinderdagverblijven van de Europese Commissie, die nu een attest van toezicht van Kind en Gezin hebben en die wellicht naar het Office de la Naissance et de l'Enfance (ONE) zullen migreren.

We beschikken dus over een budget van 13 miljoen euro voor 2014. Hiervan zetten we 4,5 miljoen euro in ten bate van bestaande zelfstandige opvangvoorzieningen die wensen over te stappen naar het IKG-systeem. Dat gebeurt zonder een specifieke regionale verdeling. Zoals aangegeven gebeurde deze oproep in 2013. We geven daarbij prioriteit aan de langst bestaande opvanginitiatieven die een goede kwaliteit verzekeren, en die met werknemers werken. Het gaat om meer dan duizend plaatsen die deze 'instap' in het IKG-systeem kunnen maken. De definitieve beslissing tot toekenning zal nog deze maand gebeuren. Ik kan nu reeds meedelen dat elke ontvankelijke aanvraag een positieve beslissing zal krijgen.

Daarnaast zetten we 4,5 miljoen euro als volgt in. Er gaat 2 miljoen euro naar de uitbreiding van de erkende en gesubsidieerde sector. Waarom wordt nog geld opzijgezet voor die sector en het oude stelsel? Dat is een gevolg van het Vlaams Intersectoraal Akkoord voor de Socialprofitsector dat bij de aanvang van deze legislatuur is afgesloten. Toen is voor veel sectoren, en ook voor de erkende en gesubsidieerde sector, in een uitbreidingsbudget van 2 miljoen euro voor 2014 voorzien. Voor de besteding zijn de prioriteiten: Brussel, met 49 capaciteitseenheden, Antwerpen, met 98 capaciteitseenheden en Gent, met 49 capaciteitseenheden.

De andere 2,5 miljoen euro zetten we in voor de capaciteitsuitbreiding van het IKG-systeem, en meer concreet voor de uitbreiding van bestaande IKG-voorzieningen. Daarbij is het werken met werknemers geen absolute prioriteit. Het budget is bestemd voor de omschakeling van kleine voorzieningen van minder dan 19 plaatsen die niet werken met werknemers, en ook voor nieuwe IKG-voorzieningen. Ook dat gebeurde op vraag en in afspraak met de sector. Prioriteiten zijn: Antwerpen, met 168 capaciteitseenheden, Brussel, met 56 capaciteitseenheden en Gent, eveneens met 56 capaciteitseenheden. De overige middelen verdelen we gelijkmatig over de 5 provincies, ten bate van de gemeenten waar het IKG-aanbod in verhouding tot het aantal 0- tot 3-jarigen het laagst is en het percentage kansarmoede volgens de kansarmoede-index het hoogst is. Het blijft immers belangrijk, ook vanuit het perspectief van de ouders en in functie van de betaalbaarheid, om in een regionale spreiding van het inkomensgerelateerde aanbod te voorzien. We moeten de groei van dit aanbod in de steden, waar dat het meest noodzakelijk blijkt te zijn, stimuleren.

In het kader van het competitiviteitsdebat en het concurrentiepact besliste de Vlaamse Regering na de afronding van de begrotingsbesprekingen om daarbovenop nog 4 miljoen euro extra voor de zelfstandige kinderopvang vrij te maken. We onderzoeken nog hoe we deze middelen zullen aanwenden en verwachten in dat verband de nodige suggesties van de sector.

Waarom werd bij de verdeling van de IKG-plaatsen in 2013 het werken met personeel in loondienst als bijkomend criterium toegevoegd? Vooreerst wensen we te verduidelijken dat niet enkel de voorzieningen die werken met werknemers de kans krijgen en kregen om in het IKG-systeem te stappen. In 2012 en 2013 was de regionale verdeling wel een criterium. Bij een deel van de uitbreiding in 2014, in de tot vandaag lopende oproep, wordt ook ruimte gecreëerd voor de omzetting van kleine zelfstandige initiatieven tot achttien plaatsen die geen werknemers hebben. 'Werken met werknemers' vormt dus zeker geen uitsluitingscriterium. Wij zijn ervan overtuigd dat er meerdere goede redenen zijn om bij de eerste oproep in te zetten op het stimuleren van werken met werknemers en om een financieringsbeleid te voeren ter ondersteuning van zelfstandige kinderopvanginitiatieven die met werknemers werken en dat al lang doen en bovendien een goede reputatie hebben. Dat staat los van een regionale afweging.

We zijn ervan overtuigd dat we moeten inzetten op initiatieven die werken met werknemers en een daaraan aangepast financieringsbeleid moeten voeren. Dat heeft alles te maken met het feit dat de sociale partners in 2010 autonoom hebben beslist om de werknemers van de zelfstandige kinderopvang onder te brengen in Paritair Comité 331, dat op de gesubsidieerde en erkende kinderopvang betrekking heeft. Ik ben erkentelijk voor het feit dat mevrouw Van

der Borght dat ook heeft gezegd. De Vlaamse Regering kende die beslissing niet. Noch met mij, noch met mijn voorgangers zijn daarover gesprekken gevoerd, hoewel die zware budgettaire consequenties voor de leefbaarheid van de sector heeft.

Dat had toen tot gevolg dat de loon- en arbeidsvoorwaarden in de zelfstandige kinderdagverblijven zich niet vertaalden in de IKG-subsidies. Toen allerlei signalen komende van sociale secretariaten duidelijk maakten dat er zich een probleem voordeed, hebben we de sociale partners uitdrukkelijk gevraagd om een bijzondere cao af te sluiten voor de kinderdagverblijven die plots aan de cao werden onderworpen, zodat de toepassing van de geldende cao's afhankelijk wordt gemaakt van het financieringsgroeipad voor de IKG-subsidies. Zo wilden we, tenminste wat deze sectoren betreft, een antwoord bieden op de zeer urgente problemen die waren ontstaan. Mevrouw Vogels wijst erop dat de ene zoveel krijgt, en de andere zoveel. Inderdaad: er zijn nu twee soorten van arbeidsvoorwaarden, want de sociale partners hebben de zelfstandige kinderopvang onder het toepassingsgebied van de cao gebracht. Er werd dan een aparte cao afgesloten, waardoor de minimumlonen van toepassing zijn.

Na een verhoging van de IKG-bedragen in 2012 van 25,75 naar 28,95 euro – voor een totaalbedrag van 10 miljoen euro –, investeerden we in 2013 opnieuw 3,1 miljoen euro. Dit moet de zelfstandige werkgevers in de mogelijkheid stellen om het nationale minimumloon en het gewaarborgd gemiddeld minimum maandinkomen uit te betalen. Maar ook de zelfstandige werkgevers zonder IKG-subsidies zijn door die cao gevat. Er waren dus twee problemen: de zelfstandige werkgevers die in het IKG-systeem zitten, moesten andere barema's respecteren, waardoor de IKG-bedragen moesten worden opgetrokken; en er zijn de zelfstandige werkgevers die niet in het IKG-systeem zitten maar ook door de cao worden gevat. Om hun financiële leefbaarheid te versterken, vinden we het noodzakelijk eerst hen de kans te geven in het IKG-systeem in te stappen.

In 2012 en 2013 waren deze zaken voorwerp van gesprek met de koepels die de zelfstandige opvangvoorzieningen vertegenwoordigen. Uit de gesprekken bleek dat ook zij voorstanders zijn van het voorzien in de mogelijkheid om bestaande niet-inkomensgerelateerde plaatsen om te zetten in IKG-plaatsen, in eerste instantie voor initiatieven die werken met werknemers. De keuze dat een groepsopvang met meer dan 18 plaatsen die met IKG-subsidies werkt, met werknemers moet werken, is een subsidievoorwaarde in het recent goedgekeurde subsidiebesluit ter uitvoering van het Kinderopvangdecreet voor baby's en peuters. Een voetnoot: in dat besluit staat helemaal niet dat dit enkel geldt voor vzw's. Het gaat over rechtspersonen. Het kan dus gaan om een vennootschap met een sociaal oogmerk. Het idee dat het allemaal is bedoeld om de zuilen te bedienen, klopt dus niet: ook vennootschappen komen in aanmerking. Het is een van de eerste keren dat dit in de Vlaamse welzijnsreglementering mogelijk is gemaakt.

Voor de realisatie van die bepaling is in een overgangsperiode van zes jaar voorzien. Dat heeft te maken met de bekommernissen waarover ook mevrouw De Vits het al had: upgraden van de kwaliteit kan maar wanneer men dat kan waarmaken, ook op het vlak van de financiering. In 2017 zal deze verplichting op haalbaarheid worden geëvalueerd, en ook dit werd ingeschreven in het besluit. Want het Agentschap Ondernemen, dat de businessplannen opmaakt, stelt dat een upgrade maar kan als de voorwaarden daartoe aanwezig zijn. Uit onderzoek blijkt dat kinderopvang door kinderbegeleiders die het statuut van werknemer hebben, meer garantie biedt op continuïteit en duurzaamheid van het aanbod, en daardoor ook een meer kwaliteitsvol aanbod waarborgt.

Af en toe wordt ons overigens gesignaleerd dat in de zelfstandige kinderopvangvoorzieningen jonge kinderbegeleiders terechtkomen in zeer nadelige werksituaties. Soms werken ze als onderbetaalde zelfstandige medewerkers de facto als schijnzelfstandigen, zonder enige sociale bescherming. Zodra de organisatie dus een bepaalde omvang heeft, moet alles ook sociaalrechtelijk in orde zijn en mogen wij de ogen niet sluiten voor de risico's. Daarom is gesteld dat een werking van een bepaald niveau, waarbij wordt gewerkt met een financiering

die vasthangt aan bepaalde cao's, het best gebeurt met werknemers. Het is overigens niet de enige sector in het welzijnsveld waarvoor de financiering afhankelijk is van een bepaalde vorm van tewerkstelling. Ik denk dan bijvoorbeeld aan de centra voor geestelijke gezondheidszorg (cgg's).

Waarom werden de beperkte IKG-plaatsen niet voorbehouden voor de zelfstandige kinderopvang, die het al zo moeilijk heeft, en worden steeds meer plaatsen toegekend aan vzw's of gemeenten? Er is geen enkele regelgevende basis om het toekennen van IKG-plaatsen voor te behouden aan zelfstandige organisaties 'die het al moeilijk hebben'. 'Het moeilijk hebben' is niet evident te definiëren. IKG-subsidies worden toegekend aan een zelfstandige onthaalouder of aan een zelfstandig kinderdagverblijf. De definitie is: "eenieder die onder het oude stelsel niet onder de erkende en gesubsidieerde kinderopvang zit." Ik zie niet in welke andere definitie kan worden gehanteerd. We leggen hierbij geen beperkingen op inzake de juridische structuur van een organiserend bestuur. Het is overigens een misvatting dat vzw's geen zelfstandige ondernemers zouden kunnen zijn. Het is wel degelijk zo dat heel wat zelfstandige ondernemers de rechtsvorm van een vzw hebben aangenomen. Op dat punt kan men dus de scheiding niet maken. Vzw's zijn niet enkel te relateren aan de erkende en gesubsidieerde kinderopvangsector. De suggestie dat het geven van IKG-plaatsen aan een vzw zou betekenen dat men de zuilen bedient, is dus echt niet juist.

Bovendien werd, zoals reeds geschetst, in de uitbreidingsoproep die in 2013 werd gelanceerd, aan bestaande voorzieningen de mogelijkheid gegeven om in het IKG-systeem in te stappen, los van de regionale spreiding, evenwel op basis van specifieke criteria. Dat zal ook gelden voor de volgende oproep. In die laatste, die ten dele het VIA-akkoord nog moet uitvoeren, zal wel rekening worden gehouden met de regionale spreiding. Op deze manier maken we werk van een verdere uitrol van het IKG-systeem en dus van de leefbaarheid van de zelfstandige sector, maar ook van de betaalbaarheid voor de ouders in regio's met de grootste kinderarmoede.

Want hoewel het kunnen aanbieden van IKG-subsidies inderdaad een zekere garantie geeft op het vlak van leefbaarheid, is het ook – gezien de doelstelling van de betaalbaarheid – een belangrijke maatregel ter ondersteuning van ouders. Binnen de budgetmarges proberen we rationele en te motiveren keuzes te maken. Dat doen we altijd na een consultatie van de sector. Wat de cijfers betreft, kan ik het volgende meedelen. In 2012 werden 852 IKG-plaatsen toegekend, waarvan 38 procent aan vzw's, 35 procent aan natuurlijke personen, 10 procent aan feitelijke verenigingen, 6 procent aan vennootschappen en iets meer dan 10 procent aan lokale besturen, dat zijn dus gemeenten en OCMW's. In 2013 werden 227 IKG-plaatsen toegekend, waarvan 62 procent aan natuurlijke personen, 14 procent aan vennootschappen en 24 procent aan vzw's. Op een totaal van 1079 IKG-plaatsen betekent dit, afgerond en voor beide jaren samen: 41 procent aan natuurlijke personen, 35 procent aan vzw's – waar dus ook zogenaamde zelfstandige ondernemers bij zijn –, 8 procent aan vennootschappen, 8 procent aan feitelijke verengingen en 8 procent aan lokale besturen. Hieruit kunnen we alleen maar concluderen dat een duidelijke meerderheid van de plaatsen naar zelfstandige ondernemers ging.

Wat de circulaire over de fiscale elementen betreft, kan ik het volgende meedelen. Zoals mevrouw Vogels al zei: we hebben reeds een eerste overleg met federaal collega Geens achter de rug. De problematiek van de nieuwe regeling inzake het kostenforfait voor de zelfstandige kinderopvang, georganiseerd door natuurlijke personen of feitelijke verenigingen – want de regeling inzake het kostenforfait gold hoe dan ook enkel en alleen voor hen, en niet voor de rechtspersonen –, werd ten gronde besproken, alsook de redenen waarom de fiscale regeling op die wijze werd veranderd. Laat mij toe hier toch enige uitleg bij te geven, want daarover blijken heel wat misvattingen te bestaan.

Het fiscaal kostenforfait stond toe dat men per kind per dag 16,5 euro aan inkomsten fiscaal kon vrijstellen vanwege veronderstelde kosten. Men moest die dus niet bewijzen. De facto

was deze nieuwe regeling een uitbreiding van vroeger bestaande regels. Die waren volgens de fiscus nooit bedoeld om bij groepsopvang toe te passen, wel bij zelfstandige onthaalouders of maximaal twee zelfstandige onthaalouders die samenwerken. Een aantal van de zelfstandige opvangvoorzieningen die nu melden door deze nieuwe regeling in de problemen te komen, hebben deze regels steeds ruimer toegepast. Het betreft zelfstandigen die samen een zelfstandig kinderdagverblijf runnen, maar die zich fiscaal aandienen als zelfstandige onthaalouder. Deze werkwijze werd in de zelfstandige sector actief gepromoot als middel om de inkomsten te optimaliseren, en soms wel, soms niet toegelaten door lokale belastinginspecteurs.

Om een einde te stellen aan deze onduidelijke situatie heeft de administratie van de FOD Financiën een nieuwe regeling getroffen, waarbij ook voor zelfstandige kinderdagverblijven een fiscaal forfait mogelijk wordt. De Vlaamse overheid heeft daar niets mee te maken. Het gaat evenwel niet om 16,5 euro per dag per kind, maar om 7 euro, voor de zogenaamd kleine kosten zoals voeding en verzorgingsproducten en dergelijke. Daarbovenop kan de opvang ook de grote kosten, zoals elektriciteit, verwarming, huur, enzovoort, aantonen en fiscaal inbrengen. Maar een aantal zelfstandige opvanginitiatieven komen blijkbaar niet aan deze 16,5 euro effectieve kosten, waardoor men dus minder fiscaal voordeel heeft en men er daardoor ook minder inkomen uit kan puren. De regeling werd opgesteld door de administratie Financiën en de Vlaamse, in casu UnieKO, en de Franstalige beroepsorganisaties van de zelfstandige kinderopvang. De gemeenschappen op zich werden hier niet bij betrokken. Pas toen de Vlaamse beroepsorganisatie van zelfstandige kinderopvang ongerust werd over een aanvankelijk geformuleerd voorstel van nieuwe regeling, werd ons gevraagd aan te dringen op een bijsturing bij de federale minister van Financiën. Dat hebben we toen gedaan, wat leidde tot de huidige regeling, die het akkoord kreeg van zowel de Vlaamse als de Franstalige zelfstandige beroepsorganisaties. Nu blijkt in de feiten dat de Vlaamse sector het daar behoorlijk moeilijk mee zal krijgen.

Ik onthoud u niet wat de manier is waarop de sector het zelf naar zijn leden heeft aangekondigd: “Reeds meer dan een jaar ligt het kostenforfait voor de zelfstandigen in de kinderopvang ter tafel bij de Algemene administratie van de Fiscaliteit. Beide beroepsfederaties, Fédaje en UnieKO, bereikten op 10 juni 2013 uiteindelijk een akkoord betreffende een nieuw forfait voor de beroepskosten van de zelfstandige kinderopvang. Het had heel wat voeten in de aarde om te komen tot een wederzijds aanvaardbaar akkoord; enerzijds omdat de structuur in de kinderopvang in Wallonië anders is dan in Vlaanderen, anderzijds omdat deze omwenteling voor de zelfstandige sector in Vlaanderen verstrekkende gevolgen kon hebben.” Dan volgt de informatie die men aan de eigen leden heeft afgeleverd.

Het overleg met mijn federale collega Geens is vandaag nog niet afgerond. Meerdere pistes werden bij het eerste contact overlopen. Minister Geens zal nu op zijn beurt overleggen met de administratie Financiën. Ik ben het er absoluut mee eens –ik wil wat dat betreft graag uw tolk zijn – dat ik uiteraard wil aandringen, vragen stellen en goodwill vragen om aan dit probleem snel een oplossing te bieden, want ik denk dat de signalen op het terrein wel degelijk ernstig moeten worden genomen. Maar wat er finaal uit de bus kan komen, is uiteraard geen Vlaamse bevoegdheid noch verantwoordelijkheid. Het is een strikt federale bevoegdheid. We gaan ons uiteraard beraden over de impact van wat het resultaat kan worden en hoe we hier vanuit Vlaanderen verder kunnen op inspelen om de zelfstandige kinderopvang niet om deze redenen in een echt onmogelijke situatie te brengen. Wat dat betreft, ben ik het er absoluut mee eens dat we met de sector zeker moeten pleiten voor een aanpassing.

Er is de suggestie als zouden we de sector op een bewuste manier in moeilijkheden brengen. Dat is wat ik hier probeer te begrijpen. Ik vind dit een absoluut overdreven en incorrecte voorstelling van zaken. Ook binnen het nieuwe decreet blijft het zelfstandig initiatief absoluut mogelijk. Elke zelfstandige ondernemer kan een vergunning aanvragen. Subsidies blijven toegankelijk voor zelfstandige ondernemers, ongeacht of ze wel of niet met werknemers

werken. De nieuwe Vlaamse regels zijn allesbehalve van die aard dat ze de zelfstandige kinderopvang geen enkele overlevingskans zouden bieden, wel integendeel. Het is net door de investeringen die de afgelopen jaren zijn gedaan in de zelfstandige kinderopvang en het groeipad waarin is voorzien in de nieuwe subsidieregels, dat voor de zelfstandige kinderopvang kansen worden gecreëerd waar ze voorheen zelfs nog niet van durfden te dromen. De geleidelijke maximalisatie van de instap in de IKG-subsidie, het stapsgewijs optrekken van het IKG-subsidieniveau, het stabieler maken van de IKG-subsidiëring – dat doen we al met ingang van 1 januari 2014, we wachten niet op de inwerkingtreding van het decreet om te zorgen dat die stabieler is gemaakt –, het optrekken van het plafond inzake de financiële basisondersteuning – in de eerste trap van het nieuwe decreet is een hoger forfait ondertussen gerealiseerd –, de gratis pedagogische ondersteuning voor de zelfstandige sector, de opeenvolgende uitbreidingsrondes, de noodzakelijke evaluaties en de vele en ruime overgangsmaatregelen en afwijkingsbepalingen, in het bijzonder voor de bestaande kinderopvang, maken allemaal deel uit van het transitiepad. Heel wat van de knelpunten die aangegeven worden in dit debat, waren er wellicht ook geweest zonder het decreet. Het is absoluut niet correct om te insinueren dat op de datum van 1 april zich een heleboel problemen zouden manifesteren. Noch het paritair comité, noch de fiscale regeling heeft als dusdanig enig uitstaans met de implicaties van het decreet.

We willen toch – en hiermee vallen we in herhaling – nog eens heel uitdrukkelijk wijzen op het feit dat de sector zelf, bij vertegenwoordiging van zijn sociale partners, beslist heeft om zich aan te sluiten bij het paritair comité 331. Dat heeft niets te maken met het decreet, het dateert trouwens van voor het decreet. Deze beslissing verscherpte het probleem van de leefbaarheid vanwege de toe te passen cao's, het feit dat de RSZ-vermindering voor lage lonen wegviel en men onderhevig werd aan de sociale Maribel-bijdrage zonder daar onmiddellijk van te kunnen profiteren. De bijzondere cao is er dan na enige tijd gekomen. Deze cao is cruciaal, juist omwille van de leefbaarheid van de zelfstandige sector. De bijzondere cao maakt het mogelijk om een lager barema te betalen aan de werknemers. Was dat niet het geval geweest – wat initieel de situatie was en aanleiding is geweest voor heel wat financiële problemen in zelfstandige opvangvoorzieningen –, dan zaten we wellicht in een nog meer precaire toestand. Vandaar ook onze beslissing om in 2013 3,1 miljoen euro te investeren in het optrekken van het IKG-bedrag om het gewaarborgd minimumloon te kunnen uitbetalen.

Ook voor de actuele problematiek van het fiscaal forfait is dit het geval: het gaat over een akkoord tussen de beroepsfederatie en de federale administratie, zo lees ik in de nieuwsbrief van 9 september 2013 van de betreffende federatie. Desondanks zijn we ons echt wel bewust van de gevolgen van dit akkoord en de impact op de zelfstandige kinderopvang. Vandaar ook dit initiatief tot overleg met minister Geens.

Niets doen en zeggen dat men helemaal niet de evolutie naar gelijke kwaliteit moet eisen – iets wat ik trouwens terugvind in documenten, ook van collega Vogels, als de ambitie die moet worden nagestreefd –, zou nefast zijn voor de hele sector. Degenen die beweren dat we het decreet maar eens moeten uitstellen, hebben het echt niet bij het rechte eind, sterker zelfs, ze doen de hele sector hiermee onrecht aan.

De kinderopvang in Vlaanderen en Brussel is in de voorbije jaren enorm geëvolueerd, maar de historisch gegroeide structuren lopen tegen hun grenzen aan. Kinderopvang is een volwaardig 'vak' geworden. Vandaag zijn er zes verschillende soorten opvang voor baby's en peuters, elk met hun eigen regels en subsidies. Dat is onhoudbaar. Een professionele omkadering kan niet achterwege blijven. De geplande hervorming van de kinderopvang van baby's en peuters is een mijlpaal voor het verder realiseren van voldoende kwaliteitsvolle, toegankelijke en betaalbare kinderopvang. Er is jarenlang aan gesleuteld, in overleg met vertegenwoordigers van de ouders en de kinderopvangsector. Tot op het laatste moment, en ook vandaag nog, houden we maximaal rekening met hun adviezen en opmerkingen.

Dankzij het decreet is een toekomstperspectief voor de kinderopvangsector gegarandeerd en kunnen we werk maken van een coherent en een noodzakelijk kwalitatief en kwantitatief groeipad voor de sector.

We blijven investeren in het correct informeren van alle belanghebbenden. Daarnaast gaan we de doelgerichte ondersteuning van de zelfstandige ondernemers in de kinderopvang nog gevoelig opdrijven. In overleg met alle koepel- en belangenorganisaties in deze sector – UnieKO, dat we voor alle duidelijkheid nog ondersteunen, UNIZO, Pluralistisch Platform Jeugdzorg (PPJ) en instanties en organisaties die zich vandaag reeds zeer actief inzetten voor de ondersteuning van de opvangvoorzieningen in het kader van het actieplan zelfstandige kinderopvang, zoals het Vlaams Agentschap Ondernemen, KidsInvest en VoorZet – zullen we de directe en actieve ondersteuningsstructuur voor deze sector verder versterken en uitbouwen, specifiek gericht op de uitdagingen van de nieuwe regelgeving. Doelgerichte en correcte informatie en communicatie is daarbij steeds de eerste en belangrijkste stap. De ervaring leert ons dat – ondanks reeds zware inzet vanuit Kind en Gezin en de betrokken koepels op gerichte informatieverspreiding – nog steeds heel wat verwarrende en zelfs effectieve desinformatie de ronde doet, ook vaak opgepookt vanuit geregeld onnodige onrust. Het effectief ontwikkelen en aanbieden van een instrumentarium dat toelaat stap voor stap de nieuwe regels eigen te maken binnen de ruime overgangsmaatregelen en afwijkingsbepalingen, zal een belangrijke opdracht zijn voor deze ondersteuningsstructuur.

Op de gezinsopvang en de groepsopvang met een capaciteit tot achttien plaatsen zijn een aantal vergunnings- en subsidiëringsvoorwaarden niet van toepassing. Het betreft de voorwaarde met betrekking tot het kwaliteitshandboek en het werken met werknemers. Ook wat betreft de invoering van de ratio kind-begeleider verandert er in wezen niets voor deze opvangvormen. Bij de definitieve goedkeuring van het Vergunningsbesluit werden nog een aantal aanpassingen doorgevoerd waarbij tegemoet gekomen werd aan de vragen van de zelfstandige sector, met als doelstelling om de administratieve last zo beperkt mogelijk te maken. Zo vervallen een aantal vergunningsvoorwaarden voor organisatoren met achttien opvangplaatsen of minder, ze dienen wat betreft de vergunningsvoorwaarden met betrekking tot infrastructuur een verklaring op eer te bezorgen, er is geen attestering noodzakelijk voor brandveiligheid, wel de voorwaarde voor veilige evacuatiemogelijkheden en algemene zorgen voor brandveiligheid. Daarnaast werd de reeds aangegeven evaluatie in 2017 opgenomen.

Ik wil er ook expliciet op wijzen dat, hoewel 1 april 2014 inderdaad de datum is waarop het decreet formeel van start gaat, de gehele kinderopvangsector er vanaf dan niet plots volledig anders zal uitzien. Door de vele overgangsregels en afwijkingsbepalingen zal en moet het een geleidelijk proces worden, waar ieder zijn plaats in krijgt en heeft om erin te groeien. Als overheid zullen we dan ook in de eerste plaats inzetten op een ondersteunende, stimulerende en versterkende aanpak. We zullen er alles aan doen om te proberen de sfeer van onrust die er nu is, met objectieve informatie tot zijn juiste proporties te herleiden, en vooral in te zetten op de zaken die voor die levensvatbaarheid en kwaliteit echt essentieel zijn.

Naast de voorbereiding en communicatie zullen we ook inspelen op de zaken die zich op het terrein voordoen. Dan kom ik bij de vragen van mevrouw Van der Borght. Zo is er vandaag de problematiek van de kindcode. Het is belangrijk, collega's, erop te wijzen dat het gaat om een eenmalige operatie voor alle ouders, met als doel een belangrijke administratieve vereenvoudiging te bewerkstelligen. Het gaat hierbij om een snel en eenvoudig systeem, dat past in het e-beleid van de Vlaamse Regering.

Voor 46.000 ouders, goed voor 58.000 attesten, is de registratie reeds in orde. Een aantal ouders stelde nog geen vraag. Vermoedelijk is het totaal van de betrokken ouders ongeveer 80.000, wat wil zeggen dat meer dan 50 procent op dit moment in orde is. Een aantal ouders hebben op dit moment zelf het initiatief nog niet genomen om zich in orde te stellen. Kind en Gezin zette ondertussen extra personeel in om de achterstand met betrekking tot de aanvragen

in te halen voor mensen die dat niet volledig zelfstandig kunnen organiseren. Ook via de Kind en Gezin-lijn wordt de nodige ondersteuning geboden. Hierbij wordt alles op alles gezet om wachtende ouders te helpen. Ook voor ouders die geen eID hebben of geen toegang hebben tot het internet, wordt voorzien in ondersteuning.

Ouders die zich melden, zullen de ouderbijdrage betalen die hen toekomt. Uiteraard gaan we geen te hoge bijdragen aanrekenen. U moet zich realiseren dat dat betekent dat, zodra deze eenmalige megaoperatie achter de rug is, alleen nieuwe gebruikers van de kinderopvang in dit systeem zullen moeten worden opgenomen en dat degenen die er al in zitten, op een automatische manier de volgende jaren hun attesten zullen krijgen.

Ik wil ook met cijfers de stelling dat er steeds meer faillissementen zijn, ontkrachten. Het is zeker zo dat er zelfstandige kinderopvangvoorzieningen stoppen of worden overgenomen, al dan niet door faillissement. In dezen is het zelfstandig ondernemen in de kinderopvang vergelijkbaar met andere sectoren waarin zelfstandige ondernemers actief zijn. Ik wil benadrukken dat ik zeer goed besef dat kinderopvanginitiatieven zich steeds meer moeten organiseren ten aanzien van de fiscaliteit en de sociale zekerheid als echte ondernemingen, en dat betekent dat ze op dat vlak een aantal inspanningen moeten doen, wat vanuit dat perspectief zeker een aantal uitdagingen met zich meebrengt.

Als je het vergelijkt, is het zo dat de Vlaamse zelfstandige kinderopvang op dit ogenblik nog niet onderhevig is aan wat u noemt ‘een golf van faillissementen’. We weten dat vanuit de hoek van de zelfstandige sector, en zeker naar aanleiding van de circulaire van de fiscale administratie, de onrust uiteraard toeneemt. Ik heb ook gezegd dat we dat zeer ernstig moeten nemen, zowel ten aanzien van het federale niveau als ten aanzien van wat we zelf kunnen doen in de ondersteuning. In vergelijking met de kinderopvang in Nederland, die als een voorbeeld wordt gesteld vanwege het systeem van de inkomensgerelateerdheid van de opvangtoeslag voor alle ouders, maar waardoor er ook honderden kinderopvangvoorzieningen failliet zijn gegaan, zijn we er gelukkig in Vlaanderen nog beter aan toe. Nog eens: ik realiseer me hierbij zeer goed dat we voor de volgende maanden en jaren voor een aantal segmenten uit de sector voor grote uitdagingen staan, en de betrokkenen uiteraard in eerste instantie.

Ik denk dat we de voorbije jaren een aantal zaken hebben kunnen vermijden, ook als het ging over dingen waar de Vlaamse overheid zelf absoluut niet de verantwoordelijkheid in had en waar er kostengenererende dynamieken ontstonden. Door de manier waarop we in de kinderopvang hebben geïnvesteerd, hebben we voor tientallen opvanginitiatieven de instap kunnen verzekeren in het IKG-systeem. Ik zal u een aantal cijfers geven. In 2012 waren er in de zelfstandige kinderopvang 55 stoppers, 77 overnames en 98 starters. De voorlopige cijfers van 2013 liggen in dezelfde lijn: 50 stoppers, 74 overnames en 123 starters.

Collega’s, we ontkennen niet dat een dergelijke omvangrijke transitie heel wat voeten in de aarde heeft. Nog eens, we zijn ons zeer goed bewust van de noodsignalen die sommigen uitzenden. Ik hoop dat ik heb aangetoond dat zowel het overleg met hen ernstig wordt genomen, als het overleg met de federale overheid, als de manier waarop de budgettaire marges bij prioriteit worden ingezet. Het is met name die groep die we maximaal de mogelijkheid willen geven om in het systeem zijn overlevingskansen te maximaliseren.

Het gaat hier over een megatransitie in een versnipperd en onvoldoende voor de toekomst gewapend kinderopvanglandschap. Dat is complex en leidt dan ook tot heel wat complexe knelpunten, die telkens moeten worden aangepakt en waarvoor we oplossingen trachten te vinden. We zullen dat doen en we zullen proberen deze historische, noodzakelijke en cruciale hervorming door te zetten. Dat doen we voor een echt toekomstgericht en versterkt kinderopvanglandschap.

De voorzitter: Mevrouw Van der Borght heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borght: Ik wil me eerst wenden tot collega De Vits, die het nodig vond om de zaak een beetje te minimaliseren. Mevrouw De Vits, u hebt het over het feit dat

het hoog tijd was dat we iets deden door al die problemen die er zijn geweest. Ik denk dat er niet enkel incidenten zijn geweest bij zelfstandigen maar dat er evenzeer incidenten zijn geweest in de erkende initiatieven, tenzij u me het tegendeel kunt bewijzen. U hebt het over het paritair comité, de werknemers enzovoort, en u verwijst naar het feit dat wij in de Federale Regering zitten, maar ik denk dat u beter dan gelijk wie weet dat onderhandelingen binnen een paritair comité gaan tussen werkgevers en werkgevers en dat een parlement noch een regering daar enige vat op heeft. U zegt dat er gelijke plichten moesten komen. Ja, maar we hebben altijd gesteld dat die gelijke plichten en gelijke regels voor iedereen gelijktijdig moeten komen met bijkomende subsidies.

Minister, ik kan niet anders dan u danken voor uw zeer, zeer uitvoerig antwoord. Dat is het voordeel van de minister: hij krijgt onze vragen en wij hebben op voorhand geen kennis van wat de minister gaat antwoorden. U kennende, weten we dat dat altijd zeer uitvoerig is, waardoor de vis bijna verdronken is en we op de duur niet meer weten wat er is gezegd en we sowieso het verslag nog eens heel nauwkeurig moeten lezen en herlezen, om dan nadien bijkomende vragen te stellen, al dan niet schriftelijk, wat we nu wel weer zullen doen.

Minister, u bent gestart met zeer uitdrukkelijk een statement te maken. U had het over een aantal onjuistheden, onwaarheden, waar u zich met klem tegen verzet. Ik had graag aan u willen vragen om eens heel kort een opsomming te geven van wat er totaal niet klopt. Dat wil ik in eerste instantie bijkomend weten.

Ik zal niet proberen de oefening te maken om een aantal dingen te weerleggen. Dat kan ik niet – echt waar, dat geef ik grif toe –, daarvoor is het antwoord veel te omvangrijk. Ik heb wel een conclusie voor mezelf. Ik heb hier zitten zoeken in alle mails die ik heb gekregen en alle documenten die ik heb. Die gaan niet alleen over het decreet. Ik heb dat ook duidelijk gemaakt in mijn vraag. Het is een opeenstapeling van bijkomende elementen, wat ertoe leidt dat mensen het niet meer zien zitten en er de brui aan geven. Er is inderdaad het decreet. Er zijn inderdaad de onderhandelingen binnen het paritair comité. Er zijn inderdaad de FOD Financiën en de sector. Het eindresultaat is dat de ene sluiting na de andere zich voordoet. En dat moet u, als minister bevoegd voor de kinderopvang, bezorgd maken. Ik vermoed dat u toch ook wat in paniek was, want anders begrijp ik niet waarom Kind en Gezin in november plots snel omstandige informatie moest geven als reactie op opiniestukken van UnieKO in verband met de problematiek.

“Het gebeurt helaas dat zelfstandige kinderopvanginitiatieven failliet gaan”, zegt Kind en Gezin, “maar dat heeft weinig te maken met de aankomende nieuwe regelgeving. Integendeel, in een context van economische crisis zijn ondernemers in heel wat sectoren in hun leefbaarheid getroffen.”

Toen ik dat las, minister, maakte ik mij de bedenking: waarom sluiten er dan nu plots zoveel, net nu u met een decreet komt, net nu wij er als overheid voor moeten zorgen dat ouders die gaan werken, hun werk niet moeten opgeven omdat ze geen kinderopvang vinden?

Dan is er ook het gedoe over werknemers die een statuut moesten krijgen. Mag ik de collega’s erop wijzen dat zelfstandige onthaalouders vandaag ook nog altijd geen statuut hebben?

Ik krijg ook mails van mensen die mij signaleren dat er kinderopvanginitiatieven zijn die door de voorrangsregel 20 procent moeten voorbehouden aan mensen die werkloos zijn of in bepaalde situaties zitten, en die op sommige dagen moeten vaststellen dat die kinderen toch niet komen. Daardoor kunnen mensen die staan te wachten om een plaats in een opvang te krijgen, die plaats niet krijgen.

Ik wil het ook nog even hebben over de kindcode. U zegt, minister, dat Kind en Gezin de ouders heeft geïnformeerd. Kind en Gezin heeft dat niet gedaan. De voorzieningen zijn eind november op de hoogte gebracht van het systeem. En het waren de voorzieningen die de ouders moesten informeren. De ouders hebben dus een kleine maand de tijd gehad om de

kindcode aan te vragen tegen 1 januari. Was Kind en Gezin open tussen kerst en Nieuwjaar? Ik vermoed van niet.

Er zijn een aantal initiatieven die de deuren sluiten, waarna anderen overstelpt worden met vragen van ouders om hun kind een plaats te geven, of om het gesloten kinderdagverblijf over te nemen. Dat is allemaal niet zo eenvoudig. In sommige kinderdagverblijven zit men met een wachtlijst tot februari 2015. Bovendien staat niet iedereen te springen om andere zelfstandige kinderdagverblijven over te nemen. In sommige gevallen zou men dan immers tot 40 euro per opvangdag moeten vragen om het financieel rond te krijgen, terwijl iedereen weet dat de mentale grens voor de ouders tussen de 27 en de 30 euro ligt. Alles wat daarboven gaat, is onrealistisch. Dat wordt trouwens ook gezegd in de mail van Kind en Gezin.

Hoe je het ook draait of keert, minister, het decreet en alles wat erbovenop gekomen is, zorgt voor onrust. En die onrust komt er voornamelijk omdat het niet duidelijk is of de subsidies gelijktijdig zullen volgen met de bijkomende verplichtingen. Dat was trouwens een van de voorwaarden die mevrouw Lies Jans heeft opgesomd om het decreet goed te keuren. En de vrees van de zelfstandige voorzieningen is nu net dat dat niet zal gebeuren.

U verwijst naar de overgangsfase. Die is er inderdaad, maar hoe dan ook zullen die zelfstandigen op een bepaald moment moeten voldoen aan de bijkomende verplichtingen en eisen die in het decreet opgenomen zijn. Die mensen hebben vandaag niet de zekerheid dat op datzelfde moment die subsidies er zullen liggen. Minister, als u nu niet formeel kunt stellen dat op die dag de subsidies er ook onmiddellijk zullen zijn, zal de onrust blijven.

Zij zien het toekomstperspectief niet waarvan u zo graag aankondigt dat het er zal komen met dit ontwerp van decreet. Ze staan allemaal aan de vooravond van een faillissement en van vele problemen. Mocht er al iets goeds in het ontwerp van decreet zitten, dan zullen zij het nooit zien, want ze zullen intussen al lang failliet zijn.

De voorzitter: Mevrouw Vogels heeft het woord.

Mevrouw Mieke Vogels: Minister, ik dank u voor het uitgebreide antwoord. U hebt ons gedurende 35 à 40 minuten onderhouden met een diarree van cijfers, maatregelen en zo verder, die je zou kunnen klasseren onder de noemer ‘wij zijn goed bezig’.

Je kunt het vanuit de inputzijde bekijken, maar ook vanuit de outputzijde. En daar zie ik dat het de voorbije jaren alsmaar moeilijker is geworden en er alsmaar meer regeltjes zijn gekomen die het moeilijk maken voor de zelfstandige kinderopvang, en het bij uitbreiding ook moeilijker maken voor de gesubsidieerde kinderopvang.

Ik geloof niet dat er op het federale niveau maatregelen worden genomen waarvan u niets weet, of het nu over cao’s of over afspraken van de FOD Financiën gaat. Stel dat die maatregelen te maken zouden hebben met de gesubsidieerde sector, dan zouden de vakbonden en al wie tot de bevriende organisatie behoort, al lang op hun achterste poten hebben gestaan en bij u aan de deur hebben geklopt, om u erop te wijzen dat men op federaal niveau daarover aan het onderhandelen is. Ik geloof daar dus niet in.

Ik vind het zelfs een beetje erg dat de staatshervorming en het feit dat sommige bevoegdheden Vlaams en andere federaal zijn, hier wordt gebruikt in een bepaalde strategie, die hoe dan ook altijd negatief uitdraait voor bepaalde groepen. U zei dat u er zich van bewust bent dat de transitie “voor sommige groepen niet gemakkelijk is”. Maar het is altijd voor dezelfde groep, namelijk die van de zelfstandige kinderdagverblijven.

Mevrouw Sonja Claes: De cijfers van de subsidieverdeling tonen toch net het tegenovergestelde? Als u goed geluisterd hebt naar wat de minister gezegd heeft, hebt u gehoord dat de niet-gesubsidieerde sector veel meer uitbreidt, zelfs tot drie vierde meer uitbreiding heeft gekend dan de gesubsidieerde. U hebt dus niet geluisterd.

Mevrouw Mieke Vogels: Ik heb wel geluisterd, mevrouw Claes. Ik ga niet uit van de subsidies van dit jaar. Ik zie dat de gesubsidieerde sector vandaag 50 euro per dag per kind krijgt. Dat blijft behouden. *(Opmerkingen van mevrouw Sonja Claes)*

Aan de andere kant zie ik een kleine uitbreiding voor de inkomensgebonden plaatsen, waarvan de minister mij heeft opgesomd hoeveel er gaat naar natuurlijke personen, naar vzw's enzovoort. Ik zal een schriftelijke vraag indienen om te vragen hoeveel plaatsen er nu bijkomend inkomensgebonden zijn geworden voor de ouders, en in hoeverre het ging over plaatsen die al inkomensgebonden waren en die nu gesubsidieerd worden door de Vlaamse overheid. U kunt mij wat dat betreft niet overtuigen, mevrouw Claes. Ik zie wat ik zie.

Minister, u verwijst altijd naar UnieKO, de koepel van de zelfstandige kinderopvang, die inderdaad meer en meer betrokken wordt bij onderhandelingen. Maar UnieKO heeft geen juridische dienst achter zich. UnieKO heeft geen staf achter zich die in staat is om met de FOD Financiën of over cao's te onderhandelen. *(Opmerkingen)*

Mevrouw Sonja Claes: UnieKO wordt betaald om die job te doen!

Mevrouw Mieke Vogels: UnieKO is absoluut niet op dezelfde manier uitgerust als de gesubsidieerde sector om onderhandelingen te voeren en op te volgen.

Ik heb u al vaker gezegd, minister, dat kwaliteit niet gelijk is aan regeltjes maken en die regeltjes voor iedereen gelijk maken. Kwaliteit heeft in de eerste plaats te maken met het aantal mensen dat opvangt per groep van kinderen. Ik zie dat men nu naar één verzorger per acht à negen kinderen gaat. Ik zie in de praktijk, ook in de gesubsidieerde opvang, dat er steeds minder tijd is om met de kinderen pedagogische activiteiten te ontwikkelen.

Daarbovenop komen nog een aantal van die ideeën van Kind en Gezin, die misschien goedbedoeld zijn, om de ouderbijdrage via de computer en de eID te organiseren. Ik kan u zeggen dat de kinderdagverblijven op het terrein met de handen in het haar zitten. De ouders weten niet hoe ze dat moeten doen. Men wordt overspoeld door vragen van ouders en moet steeds meer tijd stoppen in dat soort dingen, in plaats van in de kwaliteit van opvang.

U hebt een aantal keren gezegd dat u 4 miljoen euro hebt uitgetrokken voor gratis pedagogische ondersteuning. Aan wie werd de opdracht voor die pedagogische ondersteuning toegewezen?

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Lies Jans: Ik dank de minister voor zijn uitgebreide antwoord. Het gevoel dat ik eraan overhoud, minister, is dat er veel inspanningen gedaan worden, zowel financieel als op het vlak van overgangsmaatregelen voor de sector van de zelfstandige kinderopvang, om tegemoet te komen aan de regels die zijn opgenomen in de uitvoeringsbesluiten.

Aan de andere kant stel ik wel vast dat UnieKO – of zij nu juridisch beslagen zijn of niet, maakt mij eigenlijk niet zoveel uit, mevrouw Vogels – actie voeren rond de problemen binnen de sector. Ik krijg heel veel mails, telefoontjes en bezoeken aan huis van onthaalouders en kinderdagverblijven uit de zelfstandige sector. Het gevoel dat bij mij overblijft, is dus wel dat er een probleem is. Is het een probleem van communicatie, of van overgangsmaatregelen die nog niet duidelijk genoeg zijn, of niet goed genoeg? Dat moet u verder onderzoeken.

Wat de federale maatregel rond de fiscale problematiek betreft, hebt u al gezegd dat u erachteraan gaat. Ik steun dat ten volle, want ik vind het zeer frappant dat een federale maatregel de inspanningen die u op Vlaams niveau doet, teniet doet. Daar moet absoluut iets aan veranderen.

Zet in op de communicatie ten aanzien van de sector van de zelfstandige kinderopvang. En bekijk grondig welke maatregelen nog nodig zijn om het voor die sector eenvoudiger en leefbaar te maken.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Mevrouw Sonja Claes: Toen wij over het decreet gestemd hebben, hadden wij allemaal voor ogen om de kwaliteit van de voorschoolse kinderopvang te verhogen. Dat er weerstand is tegen het introduceren van een nieuw systeem, is heel normaal. Maar wat ik niet correct vind, is dat men hier de stelling wil poneren dat de zelfstandige sector uit de markt zou worden geduwd. De minister heeft aangetoond dat niets minder waar is dan dat. U blijft hier in een tweede ronde diezelfde stelling verwoorden, mevrouw Vogels. Ik kan dat absoluut niet begrijpen, na de repliek die de minister gegeven heeft.

Ik wil aannemen dat er nog onduidelijkheid is over de overgangsmaatregelen en over het nieuwe systeem, en dat men daarover nog meer moet communiceren. Maar het systeem zoals het hier goedgekeurd is, is zeker de moeite waard om het op die manier te implementeren. De huidige faillissementen hebben eigenlijk niets te maken met het ontwerp van decreet, want dat is nog niet eens in werking getreden. Men reageert op iets dat nog moet komen.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Ik zou niet willen dat u uit mijn antwoord afleidt dat ik me niet realiseer hoe mensen op het terrein vechten om te overleven. We zijn ons daar zeer goed van bewust. Ik zal dat niet minimaliseren. Er zijn duidelijk signalen dat er problemen zijn inzake levensvatbaarheid. De mensen vragen om ondersteuning.

We proberen al sinds een aantal jaren om daar prioriteit aan te schenken. We hebben een heroriëntatie gedaan. Van de 104 miljoen euro die is geïnvesteerd vanaf 2009, is 75 miljoen euro naar de zelfstandige sector gegaan.

Velen van hen zullen in de komende weken en maanden nog zorgen hebben. Die worden niet allemaal veroorzaakt door dat ontwerp van decreet. Er zijn een heleboel overgangsmaatregelen en begeleiding. Het gaat om een veelheid van factoren, waaronder enkele die te maken hebben met de arbeidsvoorwaarden en de fiscaliteit. We moeten nagaan hoe we hen daarin kunnen bijstaan en ondersteunen. Ik heb echt geen zin om me te verschuilen achter anderen. Dat is momenteel niet het punt.

Iedereen moet een kwaliteitsvolle en betaalbare kinderopvang kunnen organiseren, in eerste instantie degenen die daar hun sporen al verdiend hebben. We moeten dat in die transitie proberen onder te brengen. Ik zal de dialoog absoluut voortzetten en de signalen ernstig nemen. Ik kan me heel goed voorstellen dat er mensen zijn met grote zorgen. Ik hoop dat zij in de Vlaamse overheid een bondgenoot zullen ervaren.

Het is evident, mevrouw Van der Borght, natuurlijk zal men gelijk op moeten gaan. Dat staat in de preambule van de besluiten, dat is afgesproken met de sector, dat moet ook in het paritair comité tussen de sociale partners gebeuren en in de collectieve arbeidsovereenkomst. Hoe zouden we in godsnaam die sector kunnen stabiliseren als we dat niet op die manier aanpakken?

Ik geef u een klein voorbeeld: de evolutie van de arbeidsvoorwaarden. Men heeft nu een aparte cao. Bij de volgende onderhandelingen met de Vlaamse Regering zal het landschap er natuurlijk anders uitzien. Er zullen actoren bij zijn die nu aangesloten zijn bij het paritair comité. De overheid moet de vragen en verwachtingen kunnen financieren. Daarom zijn er ruime overgangsmaatregelen in alle mogelijke sectoren.

U verwijst naar het statuut van de onthaalouder. Dat is terecht. Ook zij kijken naar de evoluties en prioriteiten. Ze hebben ook verwachtingen. Ik ben me daar zeer goed van bewust. Iedereen in een paritair comité is gebonden aan arbeidsvoorwaarden. De sociale secretariaten, de RSZ: iedereen draait mee in die machine. We moeten nagaan hoe we de overlevingskansen zo veel mogelijk kunnen vrijwaren. We hebben dat zoveel mogelijk gedaan.

Kind en Gezin heeft een oproep gedaan naar organisaties om de pedagogische ondersteuning op te nemen. Kind en Gezin heeft die 4 miljoen euro toegewezen, mevrouw Vogels. Mijn kabinet had daar niets mee te maken. Ik zal u die lijst van organisaties laten bezorgen. Sommige ervan zijn al actief in de sector.

U verwijst naar de ratiodiscussie, mevrouw Vogels. Ik hoor het u graag zeggen. De ratio is van groot belang bij het eenvormig maken voor alle groepen en actoren. Dat was een belangrijke discussie. Als u insinueert dat de ratio scherper moet, dan zullen sommige pedagogen het met u eens zijn. U moet wel beseffen dat de kostprijs dan de hoogte in gaat. We hebben naar een evenwicht gezocht en afspraken gemaakt in een poging tot harmonisatie. Harmonisatie wil zeggen dat het niet voor iedereen 100 procent gelijk blijft, anders kunnen we niet eenvormig werken en toch het evenwicht tussen de pedagogische imperatieven en economische en financiële leefbaarheid van het stelsel trachten te behouden.

Ik hoor u graag zeggen dat regeltjes niet gelijk staan aan kwaliteit. Daar ben ik het helemaal mee eens. Sommige regeltjes zijn natuurlijk belangrijker dan andere. Maar ik kan uw redenering niet altijd volgen. Als het over kwaliteit gaat, mag het niet over regeltjes gaan; we mogen niet altijd de outcome meten, dat doet de sector onrecht aan. Hoe kunnen we kwaliteit dan objectiveren?

Er zijn zaken, ook bij Kind en Gezin, die we kritisch moeten bekijken. Daar ben ik me van bewust. Dat is het punt niet. Als we de sector willen harmoniseren, zullen we een aantal zaken moeten gelijktrekken.

Dan over het e-government: 80.000 ouders moeten die interventie eenmalig doen. Op dit moment hebben er al ongeveer 46.000 die stap gezet, goed voor 58.000 attesten. Dat is eenmalig. Dat is een bottleneck, dat geef ik graag toe. Ik besef dat dit niet bij iedereen even vlot verloopt. Het zal op het terrein een moeilijk moment zijn, dat wil ik echt geloven. Als de operatie achter de rug zal zijn, zullen alle nieuwkomers zich moeten installeren in het systeem. Dit zal de eerste sector zijn in Vlaanderen waar zo'n doorgedreven administratieve vereenvoudiging plaatsvindt. Dat lijkt me de moeite waard om even op de tanden te bijten.

Misschien wilt u wel horen wat er niet klopt. Het is niet juist dat de cao's van paritair comité 330 op heel de sector van toepassing zijn, er is een aparte cao gesloten. Het is niet juist dat wij aan de fiscaliteit gevraagd hebben om een nieuwe circulaire te maken. Het is niet waar dat in de toekomst na zes jaar overgangsbepalingen alleen vzw's mogen exploiteren. Ik haal maar een paar zaken uit de inleidende vragen aan die niet correct waren.

Mevrouw Vera Van der Borght: Ik kondig een motie aan.

De voorzitter: De vraag om uitleg en de interpellatie zijn afgehandeld.

– *Mevrouw Katrien Schryvers, voorzitter, treedt als voorzitter op.*

■

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borght tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, en tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het structureel ondersteunen van de Domo-projecten in het kader van kinderarmoedebestrijding en gezinsondersteuning
- 601 (2013-2014)

Vraag om uitleg van mevrouw Elisabeth Meuleman tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het decreet Preventieve Opvoedingsondersteuning en de Huizen van het Kind
- 705 (2013-2014)

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Vandeurzen.

Mevrouw Van der Borght heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borght: Ik had mijn vraag ook gericht aan minister Lieten als minister bevoegd voor de armoedebestrijding. Het is spijtig dat ze daarvoor niet hier is, maar ik neem aan dat de collega's uit haar fractie haar dit zullen overmaken.

Collega's, ik hoef u ongetwijfeld niet meer in kennis te stellen van de werking van Domo, een vzw in Vlaanderen. De vereniging is in Leuven al meer dan twintig jaar actief op het vlak van gezinsondersteuning bij gezinnen met jonge kinderen die met financiële moeilijkheden en sociaal isolement kampen. Via de inzet van één vrijwilliger per gezin wordt een begeleiding op wekelijkse basis opgestart, met het oog op het ondersteunen van ouders en kinderen, zodat die laatste gevrijwaard worden van het armoederisico dat ze van jongs af aan dreigen mee te dragen in hun verdere leven. We kennen allemaal het fenomeen van de generatiearmoede. We willen daar allemaal aan werken. Persoonlijk geloof ik heel sterk in het model van intensieve persoonlijke begeleiding om gezinnen in armoede of sociaal isolement er bovenop te helpen.

De werking van Domo, dat staat voor 'Door Ondersteuning Mee Opvoeden', blijkt heel succesvol. Na Leuven volgden de voorbije jaren ook Antwerpen en Hasselt, en ook in Sint-Niklaas heeft de vzw voet aan de grond gezet. Onlangs mocht ik de verantwoordelijke van Domo Leuven ontvangen voor een gesprek en ze lichtte me uitgebreid toe welke uitdagingen er zijn voor de vereniging. Zij benadrukte, minister, vooral de onzekerheid die er bestaat om in de toekomst hun werking op een structurele basis te kunnen blijven voortzetten en ook het krijgen van de mogelijkheid om hun model te kunnen uitrollen in heel Vlaanderen.

We hebben recent nog het decreet Preventieve Gezinsondersteuning goedgekeurd. Het is eigenlijk heel jammer dat we op de hoorzitting deze vereniging niet als spreker hebben gevraagd. Gelet op hun decennialange ervaring en het succes van hun werking op het terrein lijkt het mij alleszins duidelijk dat ze een belangrijke meerwaarde kunnen betekenen in het beleid inzake armoedebestrijding en gezinsondersteuning. Ik onderschrijf daarom ook hun vraag om te kunnen opereren binnen een meer structureel kader, met meer zekerheid ook op het vlak van financiering. De financiering van Domo gebeurde de voorbije jaren met projectsubsidies van Kind en Gezin, en die zijn dus niet recurrent.

Gezinsondersteuning en kinderarmoedebestrijding zijn belangrijke prioriteiten van deze regering en ook voor mijn partij, die er al herhaaldelijk voor gepleit heeft om af te stappen van de continue projectmatige financiering en ondersteuning van initiatieven in het belang van een meer structurele aanpak. Nu zien we dat veel projecten een subsidie krijgen en dan na één of twee jaar, of zelfs wat langer, het zelf gefinancierd moeten zien te krijgen, willen ze verder blijven bestaan. Domo Leuven geldt als een voorbeeld van die situatie. In het kader van projecten voor armoedebestrijding kwam er geld, en vervolgens werd na één jaar de kraan dichtgedraaid en moest men zich verder zien te behelpen. Veel van die projecten sterven dan ook een stille dood.

Ik denk dat we als beleidsmakers op het terrein vooral moeten nagaan welke initiatieven er zijn, welke mogelijk op proefbasis kunnen worden ondersteund, maar ook welke effectief leiden tot goede resultaten en vervolgens een structurele uitrol kunnen krijgen in Vlaanderen. Dat gebeurt vandaag niet, ook al richt men nu op het einde van de legislatuur nog een Armoedefonds op.

Domo vzw hoopte dat in het decreet Preventieve Gezinsondersteuning een luik zou worden opgenomen dat laagdrempelige ambulante begeleiding – of noem het: mobiele ondersteuning aan huis – mogelijk zou maken. Op die manier opent zich een mogelijkheid om hun initiatief structureel te kunnen voortzetten, al dan niet binnen het kader van de Huizen van het Kind. Zij zien nu in het decreet niet meteen een opening in die richting en hopen dat bij de concrete uitvoeringsbepalingen van het decreet alsnog in een mogelijkheid voorzien wordt.

Minister, erkent u de meerwaarde en de positieve resultaten van Domo op het vlak van preventieve gezinsondersteuning en kinderarmoedebestrijding in de steden waar deze vereniging vandaag reeds actief is? Op welke manieren werd de voorbije jaren beleidsmatig een engagement aangegaan ter ondersteuning van de werking van Domo? Kan in het kader van preventieve gezinsondersteuning, al dan niet via de Huizen van het Kind, in een kader voorzien worden voor een structurele erkenning en financiering van Domo vzw of gelijkaardige initiatieven in Vlaanderen? Biedt het decreet daartoe de mogelijkheid of zal dit via uitvoeringsbesluiten worden geregeld? In het kader van kinderarmoedebestrijding lijken dergelijke laagdrempelige, intensieve en duurzame begeleidingen bij de gezinnen thuis zeker resultaten af te werpen. Is het dan niet logisch dat we een dergelijke aanpak structureel financieren, in plaats van tientallen initiatieven te financieren op projectmatige basis gedurende één of twee jaar?

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: In het decreet Preventieve Gezinsondersteuning wordt een preventieve benadering van opvoedings- en gedragsproblemen centraal gesteld. Bij de uitwerking hiervan wordt voorzien in een samenwerkingsverband tussen de relevante organisaties in de zogenaamde ‘Huizen van het Kind’. Automatisch worden de organisaties die erkend en/of gesubsidieerd worden door Kind en Gezin op termijn ondergebracht in de Huizen van het Kind. De angel zit hem in de subsidiëring die pas geregeld zal worden in de uitvoeringsbesluiten van april 2014. Dat zorgt vandaag voor onzekerheid bij de organisaties.

Zo’n organisatie is bijvoorbeeld Domo vzw, een autonome vrijwilligersorganisatie die preventieve opvoedingsondersteuning biedt aan (tijdelijk) kwetsbare gezinnen met kinderen onder de 12 jaar. De ondersteuning wordt gegeven door vrijwilligers die regelmatig bij een gezin langsgaan voor een babbel, een uitstap of wat extra ondersteuning voor ouders en kinderen. In Leuven maken 40 gezinnen gebruik van de diensten die Domo vzw aanbiedt. Dat zijn ongeveer 130 kinderen, die op deze manier hun kansen zien stijgen. Dat lijkt veel, maar in realiteit is de vraag enkel in Leuven al 3 keer zo groot.

Domo vzw is intussen een gevestigde waarde in Leuven, de organisatie bestaat daar al 23 jaar. In 2007 kregen ze hiervoor de Prijs Armoede Uitsluiten van Welzijnszorg. Domo Leuven heeft op eigen kracht vestigingen in Antwerpen, Hasselt en Sint-Niklaas opgericht. Momenteel krijgt Domo Leuven vanuit Kind en Gezin een projectsubsidie die ze verdelen over hun vestigingen. Het is dus niet genoeg om aan de vraag te kunnen voldoen en hun vestigingen verder op te bouwen. Dit voorbeeld illustreert hoe moeilijk het is voor dit soort organisaties om dag in dag uit dit vrijwilligerswerk voort te zetten. Ze vragen dat die onzekerheid ophoudt.

Minister, blijft u vasthouden aan het systeem van de projectsubsidies, en om welke redenen? Bent u bereid om de gevestigde waardevolle organisaties een structurele en afdoende financiële ondersteuning te bieden via de uitvoeringsbesluiten van de Huizen van het Kind?

Staat er tegenover de zekere verandering in de preventieve gezinsondersteuning ook bestaanszekerheid voor de organisaties?

De voorzitter: Mevrouw De Vits heeft het woord.

Mevrouw Mia De Vits: Minister, ik heb in de commissie al verschillende keren gevraagd op het vlak van de klaverbladfinanciering voor de projecten preventieve gezinsondersteuning, of er een mogelijkheid was om de financiering structureel te maken. Het is belangrijk dat wij een zicht krijgen op de resultaten van Domo. Het zou goed zijn als die ons worden meegedeeld, indien er al resultaten bekend zijn. Algemeen, niet enkel voor dit project, denk ik dat de regering eens moet nadenken over een systeem van structurele financiering. Als een project gedurende meerdere jaren projectsubsidies krijgt en een positieve balans kan voorleggen, is het noodzakelijk om naar structurele financiering over te stappen.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Lies Jans: Ook ik heb de werking van Domo leren kennen. Ze zijn gevestigd in Hasselt. Het is zeer goed dat dergelijke projecten bestaan. Het is al uitgegroeid tot meer dan een project. Het is namelijk een uitrol over heel Vlaanderen aan het worden. De methodiek die zij toepassen is ook zeer goed: ze werken van binnenuit om armoede aan te pakken. Ze werken ook met vrijwilligers. Het is dus zeer laagdrempelig. Voor die vrijwilligers is het natuurlijk zeer intensief werk.

Er moet worden gekeken hoe men dergelijke projecten in de toekomst kan aanpakken, na evaluatie. Uiteraard is er een evaluatie nodig. Ze hebben nu toch al twintig jaar werking. Op basis van die werking kan men toch al vaststellen dat het resultaat positief is en dat we inderdaad naar structurele maatregelen gaan. Ik heb dat ook iedere keer verdedigd bij minister Lieten. De projecten zijn goed. Men moet met nieuwe ideeën komen en met een nieuwe aanpak. Op een bepaald moment moet men ook beslissen of dat de methodiek is die men verder wil uitvoeren en uitrollen.

Ik ondersteun zeker de vragen die werden gesteld door de collega's.

De voorzitter: Mevrouw Franssen heeft het woord.

Mevrouw Cindy Franssen: Voorzitter, minister, u zult misschien al hebben gemerkt dat Domo bij elke fractie is langsgegaan met dezelfde vraag. Het is inderdaad wel belangrijk dat een organisatie met een goede werking, zeker als het gaat over armoedebestrijding en dan vooral bij kinderen, haar werkzaamheden kan voortzetten. Ik sluit mij dus graag aan bij de vraagstelling van de collega's.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: In uw vragen om uitleg verwijst u beiden naar Domo als praktijkvoorbeeld om te polsen naar de intenties en de mogelijkheden tot inbedding van waardevolle projecten in het kader van de uitrol van het decreet houdende de preventieve gezinsondersteuning en de evoluties binnen de Huizen van Het Kind.

Wat Domo betreft, erkennen we zeker de meerwaarde op het vlak van kinderarmoedebestrijding. In eerste instantie doen we dat omdat kwaliteitsvolle gezinsondersteuning een hefboom is om kinderen en gezinnen op een duurzame wijze een weg uit armoede te bieden. Onder meer de recente 'society case' met betrekking tot kinderarmoede argumenteert en onderbouwt dit uitvoerig. Daarnaast doen we dat omdat we, zowel vanuit wetenschappelijke invalshoek, de ervaringen van de mensen zelf als uit de lessen van de initiatieven op het terrein, een aantal cruciale werkzame elementen kunnen leren die voor gezinnen in armoede het verschil maken bij lokale initiatieven. We denken hierbij aan laagdrempeligheid van de initiatieven, een integrale ondersteuning van gezinnen en de rol van vertrouwenspersonen hierbij.

Dat zijn succesfactoren die we ook terugvinden in de werking van Domo. Dat werd nog versterkt door hun samenwerking met vzw ‘t Lampeke en Huis der Gezin in Leuven in het kader van de projecten lokale kinderarmoedebestrijding.

De meerwaarde van het bieden van laagdrempelige steun aan huis bij maatschappelijk kwetsbare gezinnen, waarbij de steun wordt aangeboden door een vrijwilliger die op maat van het gezin en krachtgericht te werk gaat, is dus iets waarvan we de waarde absoluut erkennen. Voor diegenen die het zich nog niet zouden realiseren, is het zo dat dit soort zaken uitdrukkelijk past in de visie op de vermaatschappelijking van de zorg. Dat hoef ik dit expertengezelschap wellicht niet meer toe te lichten. Het is eigenaardig dat je in het beleid je projecten kunt tegenkomen in vragen uit allerlei hoeken in het parlement.

Ik ben destijds op bezoek geweest in Leuven. Overtuigd door het goede werk dat die mensen verrichten, heb ik inderdaad geijverd voor het opstarten van een traject. Naar aanleiding van het Europees Jaar van het Vrijwilligerswerk hebben we via Kind en Gezin in november 2011 een oproep gelanceerd naar initiatieven die opvoedingsondersteuning bieden aan kansarme gezinnen en dit via de inzet van vrijwilligers.

Het Domo-model maakte naar aanleiding van deze oproep haar meerwaarde duidelijk. Zowel in Leuven, Hasselt als in Antwerpen werd een aanvraag ingediend. In 2012 en 2013 konden die projecten dan ook rekenen op een facultatieve subsidie vanuit Kind en Gezin. Voor 2013 bedroeg die subsidie 25.459,28 euro per initiatief. Voor 2014 continueren we de financiële ondersteuning van die projecten met eenzelfde subsidiebedrag.

Bij de opmaak van het kaderdecreet houdende de organisatie van de preventieve gezinsondersteuning is het inderdaad van bij het begin de optie geweest om zoveel mogelijk partners die actief zijn op het brede domein van de preventieve gezinsondersteuning een structurele plaats te geven binnen het hele landschap en af te stappen van projectmatige financiering. Aan diegenen die de voortgang van de beleidsbrieven al hebben gevolgd: we hebben echt getracht in heel het beleidsdomein, voornamelijk in de jeugdzorg, de projectmatige subsidies af te bouwen en om te zetten in modules of structurele vormen van financiering. Er zijn stukken uit ons beleidsdomein waar het decreet de werking met projecten en oproepen voorschrijft, bijvoorbeeld bij de gezondheidspromotie en de ziektepreventie. In andere sectoren hebben we echter getracht gedurende heel de legislatuur de zaken op te kuisen. Het decreet Preventieve Gezinsondersteuning was een uitdrukkelijk juridische basis om een stuk van die operatie te kunnen doorvoeren.

Het decreet biedt dus een legistieke basis en een opportuniteit om heel wat zaken die tot nu toe projectmatig werden gefinancierd, structureel en recurrent te verankeren. Het is hierbij meegenomen dat een dergelijke werkwijze ook de bestaanszekerheid van die initiatieven verhoogt. Dat is ook de intentie voor de Domo-projecten. Die intentie wordt ook opgenomen in de opmaak van het besluit van de Vlaamse Regering dat verdere uitvoering zal geven aan het decreet houdende de organisatie van de preventieve gezinsondersteuning. De initiatiefnemers zijn hiervan volgens mij ook uitdrukkelijk op de hoogte.

Zoals ik al heb toegelicht bij eerdere gelegenheden, delen we absoluut de bekommernis om de structurele ondersteuning van waardevolle initiatieven mogelijk te maken. In het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering dat momenteel in opmaak is en dat uitvoering geeft aan het decreet houdende de organisatie van preventieve gezinsondersteuning, wordt in de structurele en recurrente financiering van een diversiteit aan aanbodsvormen voorzien. Het gaat dus, mevrouw De Vits, niet enkel over Domo-projecten. Door die structureel te financieren en meteen ook met kwalitatieve regelgeving te omkaderen, verzekeren we niet alleen de bestaanszekerheid van de projecten in de toekomst, maar versterken we ook de handvaten van de verschillende organisaties om hun activiteiten te managen over een langere periode.

De ontwikkeling van het ontwerp van besluit gebeurt in samenwerking met de sector. De verschillende betrokkenen kennen dus de ambitie tot de structurele verankering. Voor de

voortzetting van de diverse aanbodsvormen in 2014 wordt, aangezien de inwerkingtreding van het decreet gepland is op 1 april 2014, op dit moment de jaarlijkse procedure gestart voor de opmaak van de besluiten. Op die manier kunnen de aanbodsvormen op het moment van inwerkingtreding op een coherente manier worden opgenomen in het nieuwe regelgevende kader.

Zoals u weet, stelt de Vlaamse Regering vanaf dit jaar 4,5 miljoen euro extra middelen structureel ter beschikking voor de strijd tegen kinderarmoede. Met die middelen zullen een aantal lokale besturen worden ondersteund bij het tot stand brengen van een lokaal kinderarmoedebestrijdingsbeleid. Het regelgevend kader ligt momenteel ter advies bij de Raad van State, zodat de Vlaamse Regering het nog in februari definitief kan goedkeuren. De lokale besturen kunnen die middelen gericht inzetten naargelang de lokale noden. Laagdrempelige en duurzame ondersteuning van gezinnen kan daarbij uiteraard ook een plaats krijgen. We willen er ook op wijzen dat er naast een structurele financiering van armoedebestrijdingsinitiatieven ook nood zal blijven aan de mogelijkheid om projectmatig innoverende initiatieven en methodieken te ontwikkelen, bij te sturen en te testen. Het onlangs opgerichte kinderarmoedefonds zal dergelijke projecten, met een maximumduur van drie jaar, kunnen ondersteunen.

De voorzitter: Mevrouw Van der Borght heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borght: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Mag ik daaruit besluiten dat Domo in de toekomst op een structurele manier zal kunnen voortwerken of heb ik dat totaal verkeerd begrepen? Kunt u dat bevestigen?

Minister Jo Vandeurzen: Zoals gezegd, is 2014 het overgangsjaar. In het uitvoeringsbesluit van het decreet, dat niet werd goedgekeurd door uw partij, zullen deze initiatieven de kans krijgen om structureel te worden gefinancierd.

Mevrouw Vera Van der Borght: ‘Deze initiatieven’, dat is natuurlijk algemeen. Mijn vraag is: kan Domo rekenen op een structurele financiering?

Minister Jo Vandeurzen: ‘Deze’ slaat op het initiatief waarover u de vraag hebt gesteld.

Mevrouw Vera Van der Borght: Het is maar voor de duidelijkheid, minister. Ik dank u.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Dat is dan bevestigd. Het was mij ook niet helemaal duidelijk. U erkent dat er nog een probleem is tot het moment van de uitvoeringsbesluiten.

Minister Jo Vandeurzen: Nee, er is geen probleem.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Dat is ook mijn vraag. Ik zal het anders formuleren. Komt er dan oplossing voor die overgangsperiode, want de financiering is er voor 2013, maar is die er ook nog voor 2014? Dat heb ik niet goed begrepen.

Minister Jo Vandeurzen: Mevrouw Meuleman, ik heb letterlijk verklaard dat voor 2014 in budgetten voor de vier projecten is voorzien. Het gaat om 25.000 euro. Het decreet zal het, zoals u overigens zeer goed weet, mogelijk maken de projecten structureel te ondersteunen.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Dan is het goed.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Else De Wachter tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de interlandelijke adopties in Kameroen
- 666 (2013-2014)

De voorzitter: Mevrouw De Wachter heeft het woord.

Mevrouw Else De Wachter: Voorzitter, ik heb de minister hier geregeld al vragen om uitleg gesteld over de interlandelijke adoptie en dan meer bepaald over de proefdossiers, de kanaalonderzoeken, de herkomstlanden en dergelijke.

Eind 2012 heb ik in een schriftelijke vraag om een stand van zaken gevraagd. De minister heeft me toen bevestigd dat de proefdossiers voor Kameroen liepen en dat voor Guinée een accreditatie was aangevraagd, zodat ook hier proefdossiers zouden kunnen worden gestart.

In het jaarverslag van het Vlaams Centrum voor Adoptie (VCA) staat te lezen dat de ouderdossiers in Kameroen aan de overheid zijn bezorgd. Er zijn voorlopig nog geen toewijzingen. De voorbije weken heeft me echter het verontrustend bericht bereikt dat de zaak daar al zes maanden stil zou liggen en dat het ook in verband met Guinée wachten op de eerste kindtoewijzingen is. Ik heb begrepen dat er ondertussen heel wat in beweging is. Ik hoop dat de minister me hierover zo dadelijk meer duidelijkheid kan verschaffen.

Minister, heeft het VCA hier weet van en, zo ja, sinds wanneer? Wat zal gebeuren met de mensen die voor dit land op de lijst staan? Wat is de stand van zaken in verband met kanaal Guinée? Zullen deze mensen, indien het kanaal Kameroen wordt geschorst, naar het kanaal Guinée kunnen overschakelen?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Voorzitter, het VCA is zeker op de hoogte en volgt de situatie nauwgezet op.

Er zijn drie proefdossiers naar Kameroen gestuurd. Aangezien hier geen reactie op is gekomen, heeft het VCA in augustus 2013 telefonisch contact opgenomen met de autoriteiten in Kameroen. De autoriteiten in Kameroen hebben het VCA gevraagd alle communicatie schriftelijk tot hen te richten. In augustus 2013 heeft het VCA een brief met de vraag om meer informatie gestuurd. In september 2013 is die brief gevolgd door een brief van mezelf aan de bevoegde minister van Sociale Zaken in Kameroen. Op 6 januari 2014 heb ik van die minister een antwoord ontvangen. In die brief staat de melding dat twee ouderdossiers zijn goedgekeurd en dat in verband met het derde dossier bijkomende inlichtingen noodzakelijk worden geacht.

Wat de twee goedgekeurde dossiers betreft, kan de procedure verder worden doorlopen. Wat het derde dossier betreft, zal de adoptiedienst instaan voor de verzending van de ontbrekende documenten. Nadat de documenten eerder niet tot op hun bestemming zijn geraakt, worden ze nu dus voor een tweede maal verstuurd.

Nu van twee adoptiedossiers zeker is dat ze door de autoriteiten in Kameroen zijn goedgekeurd, kan de adoptieprocedure verder worden doorlopen. Wat het derde ouderdossier betreft, moeten we wachten op een goedkeuring. De autoriteiten in Kameroen moeten eerst de bijkomende documenten ontvangen.

In het goedgekeurd kanaalonderzoek staat dat verder contact met een weeshuis zal worden opgenomen. Na een sociaal onderzoek te hebben gevoerd, zal het weeshuis een adopteerbaar kind kunnen voorstellen. Het is afwachten hoe dit verder zal verlopen. De onzekerheid die met de procedure gepaard gaat, is vaak eigen aan een proefdossier.

Het kanaal Guinée bevindt zich, net als het kanaal Kameroen, in een proeffase. Er zijn eveneens drie ouderdossiers opgestuurd. Eind augustus 2013 heeft het VCA twee kinddossiers uit Guinée ontvangen. Aangezien de dossiers aan de voorwaarden voldeden, heeft het VCA ze beide goedgekeurd. De advocaat van de adoptiedienst ter plekke neemt nu de nodige stappen om de procedure af te ronden.

Aangezien de procedure in Kameroen loopt, wordt de optie van een overschakeling van kanaal momenteel niet onderzocht. De ervaring leert immers dat Kameroen niet het enige land is waar de start tijdens de proeffase lang duurt. Indien een kanaal zou sluiten, zoals in het

verleden al is gebeurd, zal de kandidaat-adoptanten worden gevraagd of ze de overstap naar een ander kanaal wensen.

De voorzitter: Mevrouw De Wachter heeft het woord.

Mevrouw Else De Wachter: Ik dank de minister voor zijn antwoord. Eigenlijk was het antwoord me al enigszins bekend. Zoals ik daarnet al heb vermeld, hebben me heel wat verontrustende berichten bereikt. Mijn verontrusting of bekommernis is hiermee echter zeker niet weggenomen.

Ik verklaar me nader. In dit dossier zijn er te veel toevalligheden om nog toeval te zijn. Ik zal daar in deze commissie niet verder op ingaan. Ik ben zeker bereid om daarover een gesprek te hebben met u. Dit bevestigt nogmaals wat ik zeer belangrijk vind. Ik meen dat ook te hebben gezegd tijdens de begrotingsbesprekingen.

In het decreet is bepaald dat we hier elk jaar het jaarverslag van de VCA krijgen. Ik roep er opnieuw toe op om, gezien de periode waarin we ons nu bevinden, dit jaarverslag vroeger te kunnen bespreken in deze commissie. Het lijkt me immers heel belangrijk voor de toekomst dat we hier heel concrete gegevens kunnen verkrijgen en dat we, zeker wat de VCA betreft, eens bekijken hoe we dit verder kunnen evalueren, om in de toekomst zeker nog veel korter op de bal te kunnen spelen en veel meer proactief te kunnen inwerken op de landen van herkomst. Ik vraag dus dat we het jaarverslag zeker nog in dit parlementair jaar in deze commissie zouden kunnen bespreken.

De voorzitter: Mevrouw De Wachter, is niet decretaal bepaald dat het jaarverslag uiterlijk in mei of juni moet zijn ingediend? Ik denk dat we het hier vorig jaar in april hebben besproken, dus eigenlijk was het er al vroeger dan decretaal verplicht. We zullen dit echter in de gaten houden. Als dat er is, dan kan het hier op de agenda worden gezet, althans als het er nog tijdig is.

Mevrouw Else De Wachter: Dat was mijn concrete vraag.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Else De Wachter tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de gewijzigde beroepsprocedure bij pleegzorg
- 667 (2013-2014)

De voorzitter: Mevrouw De Wachter heeft het woord.

Mevrouw Else De Wachter: Voorzitter, minister, geachte leden, van de interlandelijke adoptie gaan we over naar de pleegzorg en de vernieuwde beroepsprocedure. Er is ook het nieuwe decreet houdende de pleegzorg, waar we absoluut achter staan. Het lijkt me echter belangrijk dat we voortdurend aandacht kunnen hebben voor wat we op het terrein merken, en bekijken waar we eventueel kunnen bijsturen.

We hebben in het verleden regelmatig kunnen discussiëren over de beroepsprocedure, ook in de commissie. We zijn het erover eens dat die heel belangrijk is om de rechten en plichten te kunnen garanderen. Nu merkt men echter het volgende. In het verleden was de beroepsprocedure zo dat, indien die in werking werd gezet, die – uiteraard – op een objectieve manier kon gebeuren en ook los stond van de eerste evaluatie. Nu zou er toch nog rekening worden gehouden met de informatie die men krijgt vanuit de eerste dienst.

Minister, welke garanties op objectiviteit hebben de kandidaat-pleegouders in deze nieuwe beroepsprocedure? Op welke manier kan opnieuw tot een onafhankelijke herevaluatie van de kandidaat-pleegouders worden gekomen? Het lijkt me immers belangrijk dat we die absoluut kunnen garanderen.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Voorzitter, geachte leden, mevrouw De Wachter, ik lees het antwoord voor dat is voorbereid. Dat begint als volgt. Om eerlijk te zijn verbaast uw vraag me toch, zeker op het moment dat het nieuwe decreet Pleegzorg in Vlaanderen sinds 1 januari in werking is getreden. In het verleden ontvingen we, zonder afbreuk te willen doen aan de overgrote meerderheid van pleeggezinnen die schitterend werken, toch diverse signalen dat kandidaten die om gegronde redenen door een bepaalde dienst niet werden geselecteerd, voor een andere dienst dan toch in aanmerking kwamen. Dat leidde soms tot situaties waarbij de kwantiteit dreigde te primeren op de kwaliteit van de pleegzorgsituatie. We vinden het dan ook absoluut een stap vooruit dat de nieuwe regelgeving, namelijk het decreet houdende de organisatie van pleegzorg van 29 juni 2012, dat er kwam op initiatief van dit parlement en meer in het bijzonder van deze commissie, en het uitvoeringsbesluit ter zake van de Vlaamse Regering van 8 november 2013, de procedure inzake screening en de voorwaarden waaraan een pleegouder moet voldoen, expliciteert.

Dat lijkt me noodzakelijk te zijn als we daadwerkelijk de Vlaamse pleegzorg willen optimaliseren, vanuit een kwaliteitsperspectief, maar evenzeer vanuit het perspectief van de rechten van de kandidaat-pleegouder. De nieuwe regeling zorgt voor meer eenvormigheid, transparantie en objectiviteit, zowel in de screenings als in de beroepsprocedure. Tot dusver bestond er immers geen uniforme procedure voor de pleegzorgsector in zijn geheel. We nemen aan dat u, als een van de initiatiefnemers van dit decreet, deze stelling wellicht mee kunt onderschrijven. Het is belangrijk te benadrukken dat de keuze voor deze uniforme procedure en de inhoud van die procedure er gekomen zijn op basis van een consultatie met onder meer de pleegzorgers zelf. Over de uitgewerkte procedure, zoals die geformuleerd staat in de regelgeving, bestond een grote consensus bij alle partners.

Zoals u weet, voorziet de beroepsprocedure in de nieuwe regelgeving in een getrapt systeem. Ten eerste is er de mogelijkheid tot een herscreening, door een tweede dienst voor pleegzorg. Die wordt jaarlijks aangesteld, via een rotatiesysteem. Een verplichte informatie-uitwisseling tussen de eerste en de tweede dienst voor pleegzorg wordt daarbij, in tegenstelling tot wat uit uw vraag zou kunnen blijken, vanuit de regelgeving niet opgelegd. In die zin is een onafhankelijke herevaluatie van de kandidaat-pleegouders wel degelijk mogelijk door de tweede dienst voor pleegzorg. Ten tweede – en dat is nieuw – is er de mogelijkheid dat de pleegzorger een bezwaarschrift kan indienen bij een pleegzorgonafhankelijke instantie tegen de weigering een attest uit te reiken naar aanleiding van de herscreening door de tweede dienst. Daarin was vroeger niet voorzien. Een dergelijk bezwaarschrift wordt behandeld door de Adviescommissie voor Voorzieningen van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, zoals bepaald in het decreet van 7 december 2007 houdende de oprichting van de Strategische Adviesraad voor het Vlaamse Welzijns-, Gezondheids- en Gezinsbeleid en van een Adviescommissie voor Voorzieningen van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

De verdere regels om een bezwaarschrift in te dienen bij deze Adviescommissie worden geëxpliciteerd in een besluit van de Vlaamse Regering dat thans wordt voorbereid. In functie van de besluitvorming door de Adviescommissie wordt ervan uitgegaan dat deze commissie over alle elementen moet beschikken om over het bezwaar een onderbouwde beslissing te kunnen nemen. In die zin is het logisch dat zowel de relevante gegevens komende van de eerste dienst als die komende van de tweede dienst ter beschikking worden gesteld van de adviescommissie. Tot slot kunnen we ook nog verwijzen naar de oprichting van een partnerorganisatie voor pleegzorg in Vlaanderen en op het niveau van de regionale diensten ook op de installatie van participatieraden. In beide instanties zijn de pleegzorgers ruim vertegenwoordigd. Deze instanties bieden dan ook versterkte mogelijkheden tot participatie en inspraak bij de uitrol van een kwaliteitsvolle pleegzorg in Vlaanderen.

Mevrouw Else De Wachter: Minister, ik dank u voor het antwoord. Ik hoopte al dat u dat antwoord, en dan vooral het eerste gedeelte ervan, zou geven. Ik zei al dat wij dit decreet

voluit steunen, want het is erg belangrijk. Ik hoop dat dit decreet zijn invloed op de hele sector van de pleegzorg zal doen gelden. De beroepsprocedure moet op een degelijke manier worden georganiseerd. U zei zelf dat er in het decreet niet is bepaald dat wat in eerste instantie is gebeurd ook nadien in rekening wordt gebracht. Dat kan wel, maar is niet verplicht. Het is belangrijk dat hierover goed wordt gecommuniceerd. Ik ben er echt niet van overtuigd dat het altijd op die manier moet gebeuren om de objectiviteit in de beroepsprocedure te vrijwaren. Soms kan dat beter zijn, maar niet altijd. Misschien moeten wij het daar later nog eens over hebben.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Bart Van Malderen tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de website 'Gezondheid en Wetenschap'
- 630 (2013-2014)

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Voorzitter, minister, collega's, u lanceerde onlangs de website www.gezondheidenwetenschap.be. Het is een erg interessante website. Vlamingen kunnen er terecht voor betrouwbare antwoorden op gezondheidsvragen.

Nu blijkt echter dat de website slecht of zelfs niet toegankelijk is voor blinden en slechtzienden. De website is niet aan hun noden aangepast. Dat is bijzonder jammer. De Vlaamse Regering besliste op 11 juni 2004 – al bijna tien jaar geleden – dat alle websites van de Vlaamse overheid moeten beantwoorden aan een aantal toegankelijkheidsnormen. Onder verantwoordelijkheid van de dienst Emancipatiezaken van het departement Bestuurszaken werd het project 'Toegankelijke Websites' opgestart. Websites zouden moeten voldoen aan de eisen verbonden aan het AnySurfer-label. Iedere surfer zou de websites van de Vlaamse Regering moeten kunnen raadplegen. Vandaag, in 2014, is het maar normaal dat de hele bevolking de belangrijke informatie van de Vlaamse overheid kan raadplegen.

Vandaar, minister, stel ik u enkele vragen. Kunt u bevestigen dat de website slecht of niet toegankelijk is voor blinden en slechtzienden? Hoe verklaart u dat ondanks de beslissing van de Vlaamse Regering van juni 2004 om websites standaard toegankelijk te maken, dit niet is gebeurd? Welke maatregelen zult u op korte termijn nemen om die website alsnog toegankelijk te maken? Welke maatregelen zult u op lange termijn nemen om te vermijden dat dit probleem zich nog zal voordoen? Dat lijkt me het belangrijkste. Overweegt u overleg met uw collega bevoegd voor de bestuurszaken? Bent u bereid om samen met hem de vele websites van de Vlaamse Regering eens te laten screenen op toegankelijkheid en desgevallend aan de problemen te remediëren?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Voorzitter, collega's, de website voldoet inderdaad niet aan alle vereisten van AnySurfer. Bij de toewijzing van de opdracht aan CEBAM is dit aspect niet expliciet vermeld omdat het niet om een overheidswebsite in strikte zin gaat. Dat neemt niet weg dat ik het wel belangrijk vind dat de website aan de toegankelijkheidsvereisten voldoet. CEBAM heeft in de eerste fase voorrang gegeven aan de inhoudelijke aspecten. De website wordt stapsgewijs verder uitgebouwd, rekening houdend met de feedback. Ik heb alvast gevraagd om op korte termijn een aantal eenvoudige aanpassingen te doen, zoals het toevoegen van titels bij afbeeldingen, en een duidelijkere visuele voorstelling van de links.

Ik heb ook gevraagd om bij de verdere uitbouw van de site ook de andere elementen mee te nemen, zodat op termijn voldaan kan worden aan de richtlijnen van AnySurfer. CEBAM engageert zich om dat te doen. Ik vind het ook zelf belangrijk dat websites toegankelijk zijn

en zal erop toezien dat bij de realisatie van websites de AnySurferrichtlijnen in de opdracht worden opgenomen. Ik zal hierover ook, op uw suggestie, collega Bourgeois aanspreken.

De heer Bart Van Malderen: Het antwoord is in die zin bevredigend dat er een oplossing komt. Dat neemt niet weg dat u moet bevestigen dat die website niet toegankelijk is omdat bij de toewijzing van de opdracht het besluit van de Vlaamse Regering zeer eng is geïnterpreteerd. Het gaat immers om een website die door de Vlaamse overheid wordt 'gechaperonneerd', ook al is die overheid niet diegene die de informatie aanlevert. Ik verwacht van u, als minister van Welzijn, en ook van uw administratie, op dat vlak toch een voluntaristische houding om dat soort problemen te voorkomen. U zegt dat "op termijn" aan het probleem wordt verholpen. Wat bedoelt u met "op termijn"? Is het een kwestie van weken of maanden, of moeten wij nog langer wachten?

Minister Jo Vandeurzen: Een website waarop wetenschappelijke gegevens over gezondheid worden gepubliceerd, behoort tot de verantwoordelijkheid van diegenen aan wie de opdracht is gegeven. Men zal een aantal aanpassingen onmiddellijk verrichten. Wanneer de website volledig is aangepast, kan ik nu niet meedelen. Ik zal hun de vraag over de timing voorleggen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Else De Wachter tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het nog steeds te hoge alcoholgebruik bij jongeren
- 668 (2013-2014)

De voorzitter: Mevrouw De Wachter heeft het woord.

Mevrouw Else De Wachter: Voorzitter, minister, collega's, deze vraag is ingegeven door uw eigen voorstel, geuit tijdens de begrotingsbesprekingen, om het hierover nog eens te hebben. Uit de laatste leerlingenbevraging van de Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen (VAD) bij meer dan 40.000 leerlingen blijkt dat het alcoholgebruik bij jongeren nog altijd hoog is. Wat erg verontrustend is, is de vaststelling dat de leeftijd waarop men alcohol gebruikt en misbruikt, daalt. Ook de frequentie van het drankgebruik neemt toe.

Een bijkomende problematiek waar ik de voorbije jaren op heb gewezen, waarvan ik wel besef dat het federale materie is maar waarvan ik me nog herinner dat uw voorganger minister Vanackere daar zeer gevoelig voor was, is het schenken van alcohol aan jongeren onder de 16 jaar in cafés. Dat is gebleken uit de controles van de FOD Volksgezondheid. Er is de verkoop van alcohol aan tieners, ook in winkels, maar er is ook de problematiek van de automaten.

Het is belangrijk nogmaals mee te geven wat het gevolg op langere termijn van vroeg alcoholmisbruik is: leerproblemen, concentratiestoornissen, emotionele stoornissen en dergelijke meer.

Minister, kunt u de stand van zaken geven van het Nationaal Alcohol Actieplan 2014-2018? Welke maatregelen kan Vlaanderen nog extra nemen om het alcoholgebruik bij jongeren terug te dringen? Zult u eventueel overleg plegen met federaal minister Onkelinx naar aanleiding van de inbreuken op de wetgeving inzake alcohol? U gaf tijdens de begrotingsbespreking aan dat u verrast was door de cijfers van de VAD. Hebt u daarover ondertussen al overleg gehad? Wat is de verklaring van die afwijkende cijfers?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Mevrouw De Wachter, het ontwerp van Nationaal Alcohol Actieplan zoals het is voorgelegd op de laatste Interministeriële Conferentie werd niet

goedgekeurd omdat er binnen de Federale Regering geen akkoord werd bereikt, met name over een aantal maatregelen die het aanbod beperken. Ik heb begrepen dat minister Onkelinx niet van plan is om verder te onderhandelen over een versie van het plan dat enkel maatregelen bevat op het gebied van gezondheid. Oorspronkelijk was het ongetwijfeld de bedoeling van de initiatiefnemers binnen de groep die dat heeft voorbereid, om te gaan voor een integraal plan, waarin zowel maatregelen ten opzichte van het gebruik waren opgenomen, als maatregelen inzake gezondheid, als maatregelen ter bevordering van de gezondheid.

Het alcoholgebruik bij jongeren terugdringen, is een werk van lange adem, dat zult u wel kunnen beamen. Wij blijven hier verder in investeren. De krachtlijnen van die inspanningen vindt u terug in het Vlaams actieplan tabak, alcohol en drugs. Zo voorzien we in de ondersteuning van de verdere uitbouw van alcoholpreventie als deel van een algemeen gezondheidsbeleid in scholen, gezin, vrije tijd en lokale gemeenschap, alsook de implementatie van technieken van vroegdetectie en -interventie in de eerstelijnsgezondheidszorg. De inhoudelijke uitdaging inzake preventie blijft: we moeten de uitstekende methodieken waarover we beschikken, naar zoveel mogelijk scholen, lokale besturen, jeugdwerkingen veralgemeend toepassen.

Minister Onkelinx is op de hoogte van de problematiek van hoe men omgaat met inbreuken op de wetgeving op het gebied van alcohol. Dit punt is het afgelopen jaar al herhaalde malen besproken in de Cel Gezondheidsbeleid Drugs en de Algemene Cel Drugs. De inspectiediensten trachten daar werk van te maken, maar een deel van het probleem is dat ze te maken hebben met een onduidelijke wetgeving. Heel wat soorten alcohol zijn niet zo eenvoudig op te delen in de categorieën bier, wijn en sterke drank. Vandaar de voorstellen in het voorontwerp van het nationaal actieplan om een eenduidige richtlijn uit te werken en bijvoorbeeld het alcoholpercentage als grens te nemen. Maar zoals aangegeven, bestaat er over dit plan geen politieke consensus.

Voor uw vierde vraag verwijst u, neem ik aan, naar de cijfers van dokter Callens van de Christelijke Mutualiteit (CM) en het InterMutualistisch Agentschap (IMA) met betrekking tot het aantal jongeren dat op de spoedafdeling terechtkomt na ‘binge drinking’. We hebben er toen inderdaad een gedachtewisseling over gehad. Op mijn vraag nam de VAD contact op met de onderzoekers. Dat contact leverde wel geen duidelijkheid over de validiteit van het gehanteerde onderzoeksmodel. Er was wat discussie over de manier waarop werd gemeten. Het probleem is dat we op dit ogenblik niet beschikken over degelijke registratiegegevens. De cijfers zijn een projectie op basis van een aantal variabelen, maar dat heeft ook zijn beperkingen. Zo wordt er bijvoorbeeld gerekend met aanvragen voor een alcoholtest, terwijl je eigenlijk wilt weten hoeveel positieve stalen er waren. Er was ook het plan om op vrijwillige basis via de pediaters een en ander te registreren, maar de participatie aan dit systeem blijkt te laag om betrouwbare gegevens op te leveren.

Er is echter verbetering op komst. De FOD Volksgezondheid is namelijk sinds kort gestart met de ontwikkeling van een registratiesysteem voor de spoedafdelingen. Dat is ruimer dan alcoholproblemen, maar dat zit er in elk geval in. Het nieuwe registratiesysteem zou over ongeveer anderhalf jaar operationeel moeten zijn. We verwachten dat dat meer goede gegevens zal opleveren.

De voorzitter: Mevrouw De Wachter heeft het woord.

Mevrouw Else De Wachter: Minister, ik wil u danken voor uw antwoord. Het is een spijtige zaak dat we er politiek niet uit geraken op dit vlak. Ik ben er absoluut van overtuigd dat het Vlaamse en het federale niveau in dit kader echt wel zouden moeten kunnen samenwerken om deze problematiek op een efficiënte manier te kunnen aanpakken. Dat is zeer belangrijk. We zijn er bondgenoten in om er samen voor te zorgen dat we tot een actieplan kunnen komen.

U hebt aangegeven dat controles gebeuren en dat inspectiediensten werken. Er zijn natuurlijk ook vaststellingen. Het preventieve luik hieromtrent is zeker zo belangrijk. Hoe ga je communicatief rond dit gegeven werken? U hebt het zelf als voorbeeld aangegeven en ik weet ook uit ervaring dat op het lokale niveau bijvoorbeeld de jeugdraden er heel wat tijd in steken om de jeugdverenigingen duidelijk te maken wat kan, wat niet kan en waar je vooral op moet letten. Er zijn ook heel wat initiatieven, ook bovenlokaal, om de jeugdverenigingen daarin te helpen. Je moet eigenlijk echt al een specialist zijn om heel goed de categorieën aan te duiden, om nog maar te zwijgen van hoe je op het terrein op het moment zelf daarmee om moet gaan. We moeten er in de toekomst zeker verder aan werken om een duidelijk beeld te kunnen geven aan alle verenigingen alsook aan de horecasector in zijn algemeenheid over hoe je daarmee omgaat.

We kunnen alleen maar zeggen dat we bondgenoten kunnen zijn om een heel goed actieplan op te stellen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

– *Mevrouw Vera Van der Borght, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op.*

■

Vraag om uitleg van mevrouw Katrien Schryvers tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het stijgend aantal jonge kinderen dat lijdt aan een eetstoornis
- 701 (2013-2014)

Vraag om uitleg van mevrouw Else De Wachter tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de toename van het aantal gevallen van anorexia bij jonge kinderen
- 711 (2013-2014)

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers: Voorzitter, minister, collega's, eetstoornissen, anorexia nervosa, boulimia, binge eating disorder: dit thema is deze legislatuur al meermaals aan bod gekomen, ook in deze commissie. Dat is niet meer dan terecht, want het is een heel ernstige problematiek die heel veel mensen treft. Het gaat niet alleen over de mensen die er zelf aan lijden, maar over heel hun omgeving.

In mei 2011 heeft het Vlaams Parlement een resolutie goedgekeurd betreffende een sensibiliserend en ondersteunend beleid rond eetstoornissen. In navolging daarvan zijn een heel aantal maatregelen genomen, onder meer in samenwerking met vzw Eetexpert.be.

Vorige week hoorden we dat het Universitair Centrum voor Kinder- en Jeugdpsychiatrie in Antwerpen nog eens aan de alarmbel trok. De groep lagereschoolkinderen met anorexia groeit, zo werd er gesteld. Steeds meer meisjes van tien, elf en twaalf jaar hebben begeleiding nodig omwille van eetproblemen. Tot voor een paar jaar betrof het hooguit enkele om de paar jaar, vorig jaar werden in Antwerpen zeker zeven meisjes behandeld.

Dat kinderen steeds jonger ten prooi vallen aan deze ziekte heeft onder meer te maken met het feit dat ze op jongere leeftijd puberen dan vroeger. Bovendien is de druk van de maatschappij op presteren en erbij horen alleen maar toegenomen. Vooral kinderen die zeer perfectionistisch van aard zijn, zouden gevoelig zijn voor deze druk.

Deze cijfers doen de nood aan preventie aanwakkeren. Anorexia en boulimia zijn ernstige ziekten die niet alleen een fysiek aspect, maar zeker ook een psychologisch aspect kennen. De aanpak ervan vergt dus een veelzijdige benadering. Een behandeling is vaak van levensbelang voor de patiënt.

In de resolutie van mei 2011, waarover ik het daarnet had, werden tal van maatregelen gevraagd. Ik noem er enkele van, heel specifiek met betrekking tot jonge kinderen. Er werd gevraagd in te zetten op de sensibilisering van kinderen en jongeren en de brede bevolking over gezond en problematisch eetgedrag, erop toeziend dat geen averechtse effecten optreden ten aanzien van mensen die lijden aan een eetstoornis, en in het mediabeleid afspraken na te streven met de diverse media in verband met de berichtgeving over eetstoornissen.

Er werd vervolgens gevraagd, wetende dat Eetexpert vzw voor de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) een draaiboek over vroegdetectie opstelde, na te gaan of en in welke mate de medische consulten bij de centra geoptimaliseerd moeten worden met het oog op de detectie van eetstoornissen bij kinderen en jongeren. Verder werd gevraagd, wetende dat Eetexpert vzw voor de centra voor geestelijke gezondheidszorg (cgg) een draaiboek over herkenning en aanpak opstelde, na te gaan of en in welke mate de hulpverlening bij de centra geoptimaliseerd moet worden met het oog op een goede inschatting en behandeling van eetstoornissen bij kinderen en jongeren.

Er werd ook gevraagd om het bestaande aanbod van geestelijke gezondheidszorg voor kinderen en jongvolwassenen in de Vlaamse Gemeenschap te evalueren, en tot slot om verder in te zetten, volgens een programmatie, op de uitbouw van het aanbod van de cgg's, in het bijzonder voor kinderen en jongeren, met expliciete aandacht voor al dan niet gemaskeerde eetstoornissen.

In juni 2012 kwam de problematiek nog eens ter sprake in de plenaire vergadering naar aanleiding van actuele vragen over eetstoornissen bij jongere kinderen. Ook toen was dat naar aanleiding van berichten in verband met de verjonging van de patiënten die lijden aan anorexia. Minister, u wees toen op de uitbreiding van het zorgaanbod van de cgg's voor kinderen en jongeren, op de overeenkomst met vzw Eetexpert, op vormingen van diëtisten, psychologen, psychiaters en cgg-teams om de competentie te verhogen. Ook toen werd er al verwezen naar de rol van de media.

Minister, bevestigt u dat er met betrekking tot eetstoornissen een evolutie is dat steeds jongere kinderen eraan lijden? Op basis van welke gevalideerde gegevens wordt die vaststelling gedaan? Welke acties worden genomen in het kader van de registratie van het aantal patiënten die lijden aan een eetstoornis? In de resolutie werd aandacht gevraagd voor vroegdetectie. Onder meer de CLB's hebben ter zake een taak. Wordt er gezien de evolutie een bijsturing gedaan, specifiek op het vlak van meer aandacht in lagere scholen?

In 2011 is er een recurrente uitbreiding gekomen van de kinder- en jongerenteams van de cgg's met 15,5 voltijdse equivalenten. In antwoord op een schriftelijke vraag van mevrouw Van der Borght van 14 maart 2013 hebt u geantwoord dat het gehele aanbod inzake geestelijke gezondheidszorg voor kinderen en jongeren zal worden herbekeken middels het opstarten van projecten artikel 11 van de ziekenhuiswetgeving. Wat is de stand van zaken in dat verband? U hebt toen ook geantwoord dat het draaiboek voor de cgg's nog niet zo lang in gebruik was en dat daarom vooral werd geïnvesteerd in het ondersteunen van de cgg-teams die hun aanbod inzake eetproblemen willen uitbreiden of professionaliseren. Over welke cgg's gaat het? Wat is de stand van zaken met betrekking tot de implementatie van het draaiboek door de cgg's en de uitbreiding of professionalisering van hun aanbod inzake eetproblemen?

Welke initiatieven werden genomen om de media ertoe te brengen om over dit onderwerp op een welbepaalde, bewustmakende, maar niet uitlokkende manier te communiceren?

De voorzitter: Mevrouw De Wachter heeft het woord.

Mevrouw Else De Wachter: Ik denk dat er bij ons allemaal een bekommernis is rond hetgeen zich voordoet en de tendensen die we zien. Mevrouw Schryvers heeft de minister al gevraagd om een overzicht te krijgen, dat aangeeft of het wel correct is dat er een toename is

van het aantal kinderen dat aan eetstoornissen lijdt. Dat is belangrijk om te kunnen bekijken hoe we dat in de toekomst aanpakken.

Er zijn de voorbije periode inderdaad heel wat initiatieven geweest. We hebben daar ook samen aan gewerkt. Maar we moeten daar constant aandacht aan blijven besteden. Bepaalde factoren blijken immers te wijzigen, bijvoorbeeld de leeftijd. We weten allemaal hoezeer de maatschappij erop gericht is om altijd maar meer succes te hebben en te presteren. Iedereen is onderhevig aan die stressfactoren.

Zeker de zeer jonge kinderen vergen een bepaalde aanpak. Het is belangrijk om na te gaan hoe we daar in de toekomst verder vorm aan kunnen geven. Minister, welke inspanningen gebeuren er vandaag al dan niet op dat gebied? Kunnen er extra maatregelen genomen worden om extra in te zetten op die doelgroep?

Mevrouw Vera Van der Borght: Ik sluit me graag aan bij de vragen van de collega's. U zult zich het pijnlijke verhaal nog wel herinneren rond de resolutie die wij samen met de collega's van LDD en Groen hadden ingediend en die dan nadien werd gekopieerd – maar geen probleem.

Ik heb nog een aantal bijkomende vragen, minister. Werd er in kaart gebracht wat de precieze oorzaken zijn bij jonge meisjes? Naast het zich steeds jonger bewust worden van het schoonheidsideaal, wijzen de collega's terecht op de steeds groter wordende druk op de kinderen omdat ze zouden moeten presteren. Ik ben geneigd om daar voor een stuk in mee te gaan. Kunt u dat bevestigen? Beschikt u over cijfers of gegevens die dat zouden beamen?

Wij hadden in onze resolutie ook de vraag gesteld naar goede sensibilisering en informatieverstrekking over de beschikbare ambulante en residentiële hulp aan huisartsen, CLB's en CAW's – met andere woorden: aan de eerstelijnsgezondheidszorg – zodat er na de detectie een goede doorverwijzing kan gebeuren. U zult zich herinneren dat dat destijds, bij de bespreking van de resolutie, een van de heikele punten was. Is er wat dat betreft al iets concreets gebeurd?

Wij vroegen in onze resolutie ook om werk te maken van de tekorten die bestaan, zowel in de ambulante zorg als in de residentiële sector. Wij vroegen in dat verband ook om het nodige overleg op te starten met de federale overheid. Wat is op dat vlak al gebeurd?

Het is cruciaal dat mensen met anorexia in een acute situatie, die wegens plaatsgebrek niet terechtkunnen in een residentiële setting, toch zouden worden doorverwezen en opgenomen in een algemeen ziekenhuis. Is daaromtrent al gewerkt?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Er zijn een aantal bijkomende vragen over de uitvoering van de resolutie. Daar moet ik inlichtingen over inwinnen, ik kan dat nu niet allemaal exact beantwoorden. We zullen zien wat we nu nog kunnen verzamelen, en anders zal ik u een schriftelijke weerslag bezorgen.

Collega's, er zijn tot op heden geen Vlaamse gegevens rond de prevalentie van eetstoornissen bij jonge kinderen. De jonge groep is onvoldoende specifiek onderzocht. Ook internationaal is er geen sluitend cijfermateriaal. Dat kan een gevolg zijn van het feit dat er heel wat diagnostische problemen optreden, omdat de diagnostische criteria voor eetstoornissen moeilijk toepasbaar zijn op prepubertaire kinderen.

Toch zijn er een aantal studies, ook in Vlaanderen, die suggereren dat de preoccupatie van kinderen ten aanzien van eten toeneemt, alsook het denken over een slanke lijn. In een groep lagereschoolkinderen van 8 tot 11 jaar werd vastgesteld dat 15,7 procent van de kinderen minstens één episode van controleverlies over eten gedurende de voorbije maand rapporteert. Daarnaast rapporteerde 16,8 procent van de kinderen minstens eenmaal per maand episodes van overeten. Ongeveer 32 procent van de lagereschoolkinderen zegt wekelijks te denken aan

diëten en 12,2 procent maakt zich minstens één keer per week zorgen over het eten, lichaamsvormen en/of gewicht.

De resultaten van dit onderzoek tonen met andere woorden aan dat disfunctionele cognities en ongezonde gedragingen betreffende eten ook bij Vlaamse jongeren steeds vroeger optreden. Daardoor kan men lagereschoolkinderen als een nieuwe risicogroep beschouwen. Binnen de gespecialiseerde psychiatrische ziekenhuizen worden eetstoornissen geregistreerd via minimale psychiatrische gegevens (MPG).

Partnerorganisatie Eetexpert ondersteunt het Vlaamse beleid met betrekking tot de preventie, vroegdetectie en vroeginterventie van eet- en gewichtsproblemen. Naast een adviserende taak aan de Vlaamse overheid geeft Eetexpert, binnen zijn beheersovereenkomst, ook adviezen aan intermediairen en media. Daarbij wordt door Eetexpert bewaakt dat de informatie steeds conform de laatste richtlijnen en wetenschappelijke ontwikkelingen is, en dat die, waar relevant, inspelen op maatschappelijke noden.

Concreet ontwikkelde Eetexpert verschillende methodieken: draaiboeken voor medewerkers van CLB-teams, cgg's, huisartsen en diëtisten ter preventie, vroegdetectie en vroeginterventie van eet- en gewichtsproblemen. Eetexpert werkt momenteel aan een groeiwijzer, een document dat zorgverstrekkers de nodige informatie biedt in verband met normaal ontwikkelend eet- en beweeggedrag en dat hen ondersteunt in het voeren van een doordachte positieve preventie.

Binnen de uitvoering van de beheersovereenkomst kunnen er jaarlijks accenten worden aangebracht in de opdrachten van Eetexpert. Naast de adviesverlening aan de overheid, intermediairen en de media zullen er verder nieuwe methodieken en materialen worden ontwikkeld.

Dit jaar zal een risicoprofiel worden uitgewerkt waarbij kinderen 'at risk' op tijd herkend en ondersteund kunnen worden. In 2015-2016 zal Eetexpert tevens een stappenplan uitwerken voor de aanpak van deze groep at risk. Tevens blijft er gedurende de hele periode van de beheersovereenkomst een aanbod van gerichte vormingen rond deze materie voor schoolartsen, CLB-teams, diëtisten, artsen en cgg'ers.

De CLB's screenen systematisch kinderen en jongeren omtrent hun groei. Inzake vroegdetectie van eetstoornissen bij kinderen tussen 6 en 15 jaar zijn er verschillende ondersteuningsmiddelen uitgewerkt door partnerorganisaties Eetexpert en de Vlaamse Wetenschappelijke Vereniging voor Jeugdgezondheidszorg (VWVJ). Er is het draaiboek 'vroegdetectie van eet- en gewichtsproblemen bij kinderen en jongeren' dat in ieder centrum beschikbaar is of gratis online te raadplegen valt.

Sinds 2012 is er een voortdurend vormingsaanbod van Eetexpert betreffende motiverende gespreksvoering bij het bespreken van eetgerelateerde thema's met kinderen en jongeren at risk en hun ouders. De CLB's krijgen tevens ondersteuning bij het uitwerken van een stappenplan bij beginnend probleemgedrag in verband met eten en gewicht. Tevens werd nieuw werkmateriaal aangeboden met gezonde eet- en beweegaanbevelingen per leeftijdsgroep en attenderende signalen van (beginnend) probleemgedrag.

In 2013 werd het bestaande draaiboek rond vroegdetectie van eet- en gewichtsproblemen voor CLB-medewerkers gedigitaliseerd waardoor het nog gebruiksvriendelijker is. Eetexpert werkt momenteel aan de uitwerking van een groeiwijzer met nieuwe inzichten in verband met normaal ontwikkelend eetgedrag. Het instrument, dat dit jaar zal worden gelanceerd, wil hulpverleners helpen om met een betere basiskennis van normaal ontwikkelend eetgedrag sneller de eerste signalen te laten herkennen van probleemgedrag.

In 2015 zal het draaiboek voor CLB'ers worden herwerkt, mede met invoeging van deze nieuwe kennisinzichten. Het spreekt voor zich dat bij de uitwerking van deze nieuwe

materialen rekening wordt gehouden met de nieuwe inzichten uit het wetenschappelijk onderzoek en de maatschappelijke noden.

Het belang van een vernieuwd geestelijk gezondheidsbeleid voor kinderen en jongeren werd door de interministeriële conferentie Volksgezondheid op 10 december 2012 bekrachtigd in de 'Gemeenschappelijke verklaring voor de realisatie van netwerken en zorgcircuits in de geestelijke gezondheidszorg voor kinderen en jongeren'. De federale overheid, de gemeenschappen en gewesten verbinden zich ertoe om samen, vanuit een duidelijke, coherente en geloofwaardige visie, de verdere ontwikkeling van de ggz-kinderen en jongeren te realiseren.

De realisatie zal in drie fasen verlopen, die telkens een mijlpaal in de af te leggen weg betekenen. Concreet betreft het: mijlpaal 1, stappen voor de ontwikkeling van een geestelijkegezondheidszorgbeleid als onderdeel van een algemeen gezondheidsbeleid; mijlpaal 2, het ontwikkelen van een plan voor de geestelijke gezondheid van kinderen en jongeren; mijlpaal 3, uitvoering van het beleid en de plannen voor de geestelijke gezondheidszorg van kinderen en jongeren.

In 2013 ging een redactiegroep aan de slag met hierin onder andere vertegenwoordigers van alle gemeenschappen en gewesten, de federale overheid, koepelverenigingen en leden van de Nationale Raad voor Ziekenhuisvoorzieningen. In februari 2014 zal deze groep een oriëntatienota aanbieden aan de interministeriële conferentie Gezondheid. Deze oriëntatienota is een addendum bij de gemeenschappelijke verklaring en beschrijft het gemeenschappelijk kader voor de ontwikkeling van een geestelijkegezondheidszorgbeleid kinderen en jongeren als onderdeel van een algemeen gezondheidsbeleid.

Deze inhoudelijke basis en dat beschreven kader worden overeenkomstig de gemeenschappelijke verklaring vertaald in een gids en een concreet actieplan. Dat zal na de verkiezingen ter bekrachtiging worden voorgelegd aan alle bevoegde ministers waarna mijlpaal 2 en 3 worden gerealiseerd. De timing om begin 2015 te starten met de proefprojecten blijft voorlopig behouden.

In alle provincies zijn cgg-teams zich gaan bijscholen rond de vroegdetectie en vroeginterventie van eet- en gewichtsproblemen. De draaiboeken werden recent, ook op vraag van de cgg's, door Eetexpert gedigitaliseerd. Er werden door Eetexpert verschillende vormingen gegeven rond diagnostiek van eetgestoord gedrag, groepsgericht werken, motiveringstechnieken en de aanpak van eetstoornissen met verslavingsproblematiek.

In 2013 werd gestart met een nieuwe onlinedeskundigheidbevordering, Open Leerhuis, met twee basisopleidingen: één rond motivering en één rond 'eetstoornissen herkennen en begeleiden'.

Over de stand van zaken van de aanbevelingen in de resolutie zal ik u een schriftelijk antwoord laten bezorgen.

Op basis van het nieuwste onderzoek werden door Eetexpert communicatietips uitgewerkt. Hierrond werd in 2013 met enkele internationale experten en relevante actoren een rondetafel georganiseerd waar de tool voor media en beleid werd gevalideerd. Dit document is te raadplegen na gratis registratie op de website van Eetexpert. Mediamakers kunnen voor hun communicatie rond dit thema dagelijks informatie en ondersteuning krijgen bij Eetexpert.

Tot slot willen we met ons preventief beleid jongeren ook weerbaarder maken, aangezien niet alle mediaboodschappen kunnen worden bijgestuurd in een mondiale en virtuele samenleving. Hiertoe zijn er ondertussen 3000 leerkrachten getraind. Zij kregen hierrond ook lesmateriaal ter beschikking.

Mevrouw Katrien Schryvers: Ik dank u voor uw antwoord, minister. U hebt hier enkele maanden geleden al uitvoerig op geantwoord – ik verwijs naar die schriftelijke vraag – en

uiteengezet hoe de resolutie wordt uitgevoerd. Nu is dit meer gefocust op jonge kinderen, er is al zeer veel gebeurd. Dat blijkt ook uit uw overzicht.

Ik ben op zoek gegaan naar cijfers. We vernemen in de media dat er veel jonge kinderen en op steeds jongere leeftijd aan anorexia lijden. Is dat zo? Ik vind daar geen geregistreerde gegevens over. U bevestigt dat eigenlijk: er is geen registratie. Ik wou u vragen of dat dan niet van belang is, maar ik heb begrepen dat dit best moeilijk te registreren valt.

De cijfers die u geeft, zijn wel alarmerend, ook al is er geen diagnose van anorexia, het gaat om jonge kinderen met een problematisch eetgedrag. Ik denk dat u niet voor niets over een nieuwe risicogroep spreekt. Die categorie vraagt misschien om nieuw beleid, dat gaf u ook aan. We moeten continu in het oog houden hoe de zaken evolueren. We moeten de beleidsmaatregelen evalueren. Er is al veel gebeurd, maar ik wil blijvende aandacht vragen voor die jonge kinderen, de lagereschoolkinderen.

U hebt terecht verwezen naar draaiboeken, opleiding van schoolartsen, diëtisten en eerstelijnszorg in de cgg's. Dat is van groot belang, maar als kinderen daar terechtkomen, is er vaak al een probleem gedetecteerd. Misschien moeten we nog stappen zetten en nog iets vroeger optreden. Er zijn al zoveel leerkrachten getraind in de begeleiding van jongeren om weerbaar om te gaan met media. Misschien moeten zij ook getraind worden om signalen te herkennen. Misschien moeten we dat ook doen met mensen die trainer zijn in sportclubs. Ook zij kunnen signalen herkennen. Ik ben blij dat u blijk geeft van aandacht voor dit probleem.

De voorzitter: Mevrouw De Wachter heeft het woord.

Mevrouw Else De Wachter: Ik dank u voor uw antwoord, minister. Ik sluit me zeer graag aan bij mevrouw Schryvers. Zij geeft een aantal pertinente zaken aan.

Ik blijf ervan overtuigd dat dit een complex en gevoelig dossier is op heel wat vlakken. Wat registratie betreft, bestaat er inderdaad nog niet veel. U hebt wel cijfers gegeven en die vind ik alarmerend. Kunt u die cijfers nog eens herhalen?

Het is belangrijk dat we er constant aandacht aan blijven besteden. U geeft heel wat zaken aan die op dit moment al in het beleid worden gedaan en zullen worden gedaan. Dat kunnen we enkel toejuichen. Moeten we in de toekomst niet nog meer inzetten op – hoe zal ik het noemen – de 'nulde lijn'? Ik vind dat er heel wat gebeurt qua detectie. Op het moment dat er zaken worden gesignaleerd, gaat men er ook mee aan de slag. Maar ik merk ook de druk om te presteren, op alle vlakken. We moeten heel algemeen een middel vinden om, heel preventief ook, daarmee om te gaan, om aandacht te vragen aan gezinnen en scholen.

Ik geef concrete voorbeelden. Ik ben een beetje ervaringsdeskundige met een dochter van tien jaar. Het verwondert mij dat het bijna dagelijks aan bod komt. Als iemand wat overgewicht heeft, doen de andere kinderen daar moeilijk over, want dat kan niet. Dat zeggen die kinderen van 10 jaar ook gewoon. We moeten ook zien dat het niet te veel overhelt naar de andere kant. Mijn dochter is lactose-intolerant, dat betekent geen pannenkoeken of ijsjes. Daar heb ik ook al opmerkingen over gekregen. We moeten wel zien dat men niet te veel in dat kader gaat denken.

Toch is die constante aandacht zeer belangrijk, zeker voor jonge kinderen. Hoe gaan we ermee om? Hoe maken we hen duidelijk wat kan en wat niet? De vorming en ondersteuning van de CLB's bijvoorbeeld, zoals u aangeeft, is daar heel belangrijk bij, om ervoor te zorgen dat kinderen bepaalde zaken niet als normaal gaan beschouwen, maar dat die aandacht er kan zijn van ons uit.

Minister Jo Vandeurzen: Ik ga uiteraard met veel akkoord. De verwachtingen voor de 'nulde lijn' inderdaad worden almaar explicieter vanuit de welzijnssector. Dat geldt voor dit onderwerp, maar ook als het gaat over geestelijke gezondheid of alertheid voor risico's op misbruik. In allerlei milieus waar kinderen en kwetsbare mensen verblijven, stellen wij die maatschappelijke vragen aan de mensen die daar verantwoordelijkheid dragen. Op zich is dat

een goede evolutie, maar het stelt de overheid ook voor de uitdaging om dat op een geïntegreerde manier te doen. Je kunt niet van mensen die jeugdleider of sportmonitor worden, verwachten dat ze drie jaar lang cursussen volgen. Je moet dat goed kunnen omzetten in didactisch materiaal.

De bronnen die ik genoemd heb, mevrouw De Wachter, zijn studies: Goossens, Braet, Bosmans en Decaluwe uit 2011; Matton, Goossens, Braet en Van Durme uit 2013 en de studie van de Universiteit Gent. Uit die studies komen de cijfers.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

– *Mevrouw Katrien Schryvers, voorzitter, treedt als voorzitter op.*

■

Vraag om uitleg van mevrouw Helga Stevens tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de sluiting van de afdeling De Meander in Melle
- 555 (2013-2014)

Vraag om uitleg van mevrouw Else De Wachter tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de sluiting van de unieke psychiatrische afdeling De Meander voor jongeren met een verstandelijke handicap - 543 (2013-2014)

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Voorzitter, minister, collega's, ik wil u danken voor de flexibiliteit in de agenda, ik zat vast in de Senaat.

Op vrijdag 29 november stond in de krant dat het Psychiatrisch Ziekenhuis Caritas in Melle in juni of juli volgend jaar de deuren van de afdeling De Meander zal moeten sluiten voor kinderen met een (lichte) verstandelijke beperking en psychiatrische en/of gedragsmoeilijkheden. De Meander heeft tien plaatsen voor zulke jongeren. Er is in heel Vlaanderen geen alternatief, toch niet voor jongeren met een verstandelijke beperking tussen 16 en 18 jaar.

De directie van Caritas Melle zegt dat ze niet anders kon dan deze jongeren niet langer op te vangen, omdat de middelen die ze van de ziekteverzekering en dus de federale overheid krijgt, niet volstaan om in voldoende omkadering te voorzien voor de doelgroep. Jarenlang heeft het psychiatrisch ziekenhuis zelf middelen en personeel bijgepast, en zelfs dat was onvoldoende. De bezetting bleef ondermaats. De Meander heeft geen K-bedden, zoals de kinderpsychiatrie, waar veel middelen en dus ook veel personeel tegenover staan. De Meander zal zich voortaan richten op jongeren met een niet-aangeboren hersenletsel.

In de krant zei u dat die beslissing te betreuren viel en u beloofde snel overleg. U noemde de beslissing ook 'moedig'. Jongeren met een verstandelijke handicap en psychiatrische en/of gedragsmoeilijkheden lijken het slachtoffer te zijn van de bevoegdheidsverdeling tussen het federale en het regionale niveau. In mijn ogen moet er dringend worden voorzien in langdurige en aangepaste opvang voor jongeren die permanent een gespecialiseerde ondersteuning nodig hebben wegens hun psychiatrische en/of gedragsmoeilijkheden. Dat kan wat mij betreft perfect in samenwerking met een of meerdere psychiatrisch ziekenhuizen.

Minister, wat zult u ondernemen om dat mogelijk te maken? U zei in de krant te zullen overleggen. Met wie en waarover? Het mag niet vrijblijvend zijn. Plant u ook overleg met de federale minister van Volksgezondheid om tot een soort van samenwerkingsakkoord te komen om de jongeren die zich op het kruispunt van twee bevoegdheidsniveaus bevinden, te helpen?

De federale overheid voorziet van haar kant in de psychiatrische omkadering zoals nu en de Vlaamse Gemeenschap moet van haar kant voorzien in de nodige extra omkadering die de

handicapgerelateerde problematiek vereist. Ik ben benieuwd naar uw antwoord. Ik hoop dat we een oplossing kunnen bieden voor de betrokken jongeren, want zij zullen vanaf juni of juli in de kou staan en dat kan echt niet de bedoeling zijn.

De voorzitter: Mevrouw De Wachter heeft het woord.

Mevrouw Else De Wachter: Minister, mevrouw Stevens heeft weergegeven waarover het gaat. Het zal voor iedereen duidelijk zijn dat de psychiatrische afdeling De Meander uniek is voor jongeren met een verstandelijke handicap, zeker in die leeftijdscategorie van 16 tot 18 jaar, waarvoor het al zeer moeilijk is. Om allerlei redenen heeft de directie een beslissing aangekondigd.

Minister, hebt u al overlegd met de directie of wanneer zal dat gebeuren? Wat moet er nu gebeuren, want ouders en patiënten hebben het nu al zeer moeilijk om een plaats te vinden? Wat gaat er gebeuren met de jongeren die in de afdeling verblijven, na de mogelijke sluiting van de afdeling? Hoe denkt u dit probleem bij het federale niveau aan te kaarten? Hebt u al een zicht op een mogelijke oplossing? Wat gebeurt er met dit dossier in het kader van de staatshervorming?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega's, inderdaad, in september 2013 kondigde het Psychiatrisch Centrum Caritas Melle formeel aan dat ze de werking van hun programma voor personen met een verstandelijke beperking en bijkomende psychiatrische problematiek, de afdeling De Meander, in de loop van 2014 zouden stopzetten. Een gebrek aan financiële middelen en het mislukken van pogingen om bijkomende financiering te verkrijgen, lagen aan de basis van deze beslissing.

Omdat we uw bezorgdheid, evenals die van ouders, gebruikers en vele anderen delen, gingen we in gesprek met De Meander, teneinde de problematiek verder te verkennen en op zoek te gaan naar mogelijke oplossingen. Uit dit gesprek bleek onder meer dat de problematiek ruimer moet worden gezien binnen een bestaande vraag naar gespecialiseerde opvang voor cliënten met een dubbele diagnose van een psychiatrische problematiek en een verstandelijke handicap. Het lijkt ons dan ook niet opportuun om te kiezen voor een aparte, ad-hocoplossing voor De Meander, maar eerder te zoeken naar een ruimere oplossing met perspectief op aangepaste opvang en ondersteuning van deze bijzondere doelgroep over heel Vlaanderen. Hierbij moeten we er rekening mee houden dat de residentiële opvang van mensen met een psychiatrische problematiek, wat hier aan de orde is, behoort tot de bevoegdheid van de federale overheid. De opvang gebeurt hier in T-bedden. Dat zijn bedden waarin de opvang ook daar werd georganiseerd.

Vanuit onze bevoegdheid inzake de zorg voor personen met een handicap maken we in Perspectief 2020 werk van een uitgesproken visie op inclusie. Hierbij is het van belang dat personen met een handicap maximaal een beroep kunnen doen op bestaande diensten in de samenleving. In dit kader werd deze legislatuur reeds volop ingezet op de verdere uitbouw van inclusieve kinderopvang, met een incentive van 500.000 euro, en op een inclusief aanbod voor woonbegeleiding voor personen met een licht mentale beperking in het algemeen welzijnswerk waarvoor we eveneens 500.000 euro investeerden.

Ook personen met een handicap die kampen met een psychiatrische problematiek moeten een beroep kunnen doen op bestaande diensten en voorzieningen binnen de geestelijke gezondheidszorg. Vandaag stellen we echter een bestaande nood vast in het residentiële aanbod van zorg en ondersteuning voor personen – jongeren en volwassenen – met een dubbeldiagnose van verstandelijke handicap en psychiatrische en/of gedragsstoornissen.

De intensieve en sterk gespecialiseerde zorg en ondersteuning die deze personen nodig hebben, vraagt doorgaans een gecombineerde inzet van specifieke, al dan niet beveiligende,

infrastructuur en expertise uit verschillende sectoren en dit minstens vanuit de geestelijke gezondheidszorg en de sector personen met een handicap.

Vandaag zijn er enkele structurele mogelijkheden om dergelijke gecombineerde inzet van middelen, over sectoren en doelgroepen heen, te realiseren. Tijdens de legislatuur werden hier bijkomende inspanningen geleverd om tegemoet te komen aan de geschetste specifieke noden van personen met een verstandelijke handicap en/of een gedrags- en emotionele en een psychiatrische problematiek.

Ik geef een aantal elementen van realisatie. Er is een aanbod plaatsen voor kinderen en jongeren met gedrags- en emotionele stoornissen. In 2010 en 2011 werden in totaal 66 residentiële plaatsen voor minderjarigen opgewaardeerd tot zogenaamde GES+-plaatsen (gedrags- en emotionele stoornis) in de gehandicaptensector. Voor elk van die plaatsen wordt het personeelskader opgetrokken tot 100 procent van de personeelsnorm en bijkomend wordt 1,75 voltijdsequivalent (vte) of 15.000 euro extra uitgetrokken.

Om deze omkadering te krijgen, moet worden voldaan aan bepaalde voorwaarden, onder meer actieve vraag in het kader van de Centrale Registratie van de Zorgvragen (CRZ), status GES+ toegekend door de bevoegde Regionale Instroomcommissie GES+ of instroom vanuit gemeenschapsinstellingen voor de plaatsen in 2011, en een gemiddelde verblijfsduur van drie jaar.

Ook vanuit Integrale Jeugdhulp is er een systeem van intersectorale prioritair toe te wijzen hulpvragen. Daarbij worden extra middelen ingezet. Dat heeft een input van 500.000 euro in 2014, zodat de mogelijkheid bestaat om voor complexe dossiers extra individuele budgetten in te zetten, met een maximum van 20.000 euro per dossier, in functie van het opmaken van een handelingsplan, het aanstellen van een hulpcoördinator, het uitwerken van een geïndividualiseerd aanbod, het maken van afspraken tussen verschillende partners enzovoort.

In elke provincie en in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest is er een centrum voor geestelijke gezondheidszorg dat met extra middelen van de Vlaamse overheid een ambulant team inzet voor diagnostiek en behandeling van de specifieke doelgroep van personen met een handicap en een bijkomende psychiatrische diagnose. Die teams werken nauw samen met VAPH-instellingen (Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap) en met de federale mobiele interventiecellen dubbele diagnose.

In 2010 en 2011 werden twaalf residentiële plaatsen voor meerderjarigen omgebouwd tot observatie-units. Gespreid over Vlaanderen kregen twee leefgroepen voor minimum zes personen, boven op het bestaande kader van de voorziening, een extra omkadering van twee fulltime begeleiders A1. De betrokken leefgroepen fungeren als observatie-unit voor personen met een zeer complexe problematiek als gevolg van het samengaan van een matige tot ernstige mentale handicap met bijkomende ernstige gedragsproblemen.

Die units hebben als doel in te staan voor observatie, diagnosestelling en opstart van behandeling voor deze doelgroep. De opgenomen personen met een handicap dienen na een vooraf afgesproken periode, die gemiddeld niet langer kan duren dan negen maanden, terug te keren naar de oorspronkelijke opvangvorm of een alternatief indien aanwezig. De unit staat eveneens in voor de voorbereiding en begeleiding van die terugkeer.

Recent werden experimenten in het kader van Integrale Jeugdhulp gehonoreerd waarbij een ketenaanpak werd geïnstalleerd tussen de kinder- en jeugdpsychiatrie en de jeugdhulpactoren. Ook hier is er een bijkomende input van 500.000 euro.

We valideren vijf regionale projecten in functie van een doorgedreven samenwerking tussen de Vlaamse jeugdhulpverlening en de kinder- en jeugdpsychiatrie. De nadruk ligt daarbij op intersectorale samenwerking op casusniveau en netwerkvorming van voorzieningen die zich gezamenlijk inzetten voor het doelpubliek. Dat doelpubliek kan worden omschreven als kinderen en hun gezinnen met een heel complexe hulpvraag: zwakke of geen context,

psychiatrische problematiek, leerachterstand of zelfs afwezigheid van een leer- of schoolse context, lang en soms vruchteloos traject in de hulpverlening enzovoort.

De opzet is om meer informatie te verzamelen over de thema's: gezamenlijke screening, vraagverheldering en diagnostiek, gedeelde visie inzake exclusiecriteria en tegenindicaties, modaliteiten voor gezamenlijk cliëntoverleg.

In de verschillende regio's van de integrale jeugdhulp trachten we voor wat de crisis betreft, vorm te geven aan een gezamenlijke aanpak tussen welzijnsactoren en de kinder- en jeugdpsychiatrie. Het Libel-project, dat in april 2013 in Leuven werd opgestart, is een unieke samenwerking tussen de spoedafdeling binnen de kinder- en jeugdpsychiatrie en het crisisnetwerk. We trekken hiervoor een bijkomende subsidie van 120.000 euro uit voor twee jaar. Verder is er het project Solentra 'Bridge the gap' van 50.000 euro, een project naar cultuursensitieve zorg en samenwerking psychiatrie.

Ondanks de reeds geleverde inspanningen kunnen we allemaal vaststellen dat de nood aan een gepaste opvang en ondersteuning van deze doelgroep hoog is. Het lijkt me dan ook belangrijk werk te maken van een inclusieve psychiatrische zorg. De invoering van de persoonsvolgende financiering in de sector van de personen met een handicap biedt opportuniteiten om een gedeelde zorg mogelijk te maken.

Om die reden maken we momenteel werk van een projectoproep. We willen, aanvullend op de noodzakelijke residentiële psychiatrische zorg, middelen van het VAPH aanwenden om handicapspecifieke zorg aan te bieden. We willen tevens nagaan hoe de middelen voor de specifieke doelgroep in het licht van de persoonsvolgende financiering zouden kunnen worden ingezet.

Met het project richten we ons specifiek tot de jongvolwassenen ouder dan 16 jaar en de volwassenen met een dubbeldiagnose betreffende een verstandelijke handicap en bijkomende psychiatrische of gedragsstoornissen en met nood aan langdurige, chronische zorg en ondersteuning. Het betreft personen die door het VAPH zijn of worden erkend als personen met een handicap, die bij de CRZ zijn of worden geregistreerd en die door de regionale prioriteitencommissie (RPC) als prioritair worden beoordeeld. Verder hebben die personen ook toegang tot de chronische psychiatrische zorg en ondersteuning, in het jargon de T-bedden genoemd.

Het is de bedoeling middelen vrij te maken om, gespreid over Vlaanderen, in totaal drie projecten te financieren. De capaciteit moet drie maal twintig bedden of plaatsen bedragen. Voor elk project zal een cofinanciering tussen de sector van de psychiatrische ziekenhuizen en het VAPH worden opgezet.

We hebben een te bereiken norm voor ogen, met name de norm voor nursingbedden, 0,81 vte per bed, in de regelgeving van het VAPH. Het is de bedoeling om, in toepassing van artikel 107, functie 4 van de zorgcircuits aan te wenden. Om tot een intensifiëring van de ziekenhuisbedden te komen, moet het psychiatrisch ziekenhuis voor een unit met 20 bedden een equivalent van 8 T-bedden buiten gebruik stellen. Strikt genomen, is dit voor de federale overheid een budgetneutrale aangelegenheid. Het vergt echter uiteraard wel een federale beslissing. Het VAPH zal in een bijkomende financiering van 0,2 vte per bed of van 4 vte's voor 20 bedden voorzien. We zullen hierover spoedig met de federale overheid in overleg treden. Het fiat van de federale overheid is hiervoor immers vereist.

Bij de selectie van de projecten zal naar een afdoende regionale spreiding worden gestreefd. We zullen hierbij rekening houden met de voorstellen die het RIZIV ondertussen heeft ingediend. Die voorstellen passen in een ander project dat specifiek voor deze doelgroep is bedoeld.

Er wordt een conventie voorbereid. Dit wordt in het zuiden en het noorden van het land ontwikkeld. De middelen die we nu inzetten, moeten complementair met die middelen

regionaal worden ingezet. Indien de federale overheid zich hiermee akkoord verklaart, zal de projectoproep nog in de loop van dit voorjaar worden gelanceerd. Op die manier hopen we dat initiatieven als De Meander niet zullen verdwijnen. We willen vermijden dat ouders en cliënten op zoek moeten gaan naar andere oplossingen.

De staatshervorming houdt niet in dat de betrokken psychiatrische afdelingen, de T-bedden, naar Vlaanderen worden overgeheveld. Dat geldt wel voor de psychiatrische verzorgingstehuizen (PVT's) en de initiatieven voor Beschut Wonen (IBW's).

Tot nu toe is de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu bevoegd voor het opstellen van de erkenningsnormen en de programmatie en financiering van de IBW's, de PVT's en de Overlegplatforms Geestelijke Gezondheidszorg (OGG's). Het RIZIV bepaalt de opnameprijs in een PVT en de nomenclatuur.

Zoals reeds vermeld, zal een gedeelte van deze bevoegdheid naar Vlaanderen worden overgeheveld. De Vlaamse overheid is reeds bevoegd voor de planning, de inspectie en de erkenning van de voorzieningen. De IBW's en de PVT's kunnen zich momenteel reeds tot het VIPA richten om een beroep te doen op de bouwsubsidies van de Vlaamse overheid. Binnen het beleidsdomein van de geestelijke gezondheidszorg is de ambulante geestelijke gezondheidszorg reeds grotendeels een Vlaamse bevoegdheid. De Vlaamse overheid staat immers in voor de erkenning en de financiering van de centra voor geestelijke gezondheidszorg (cgg's). Na de zesde staatshervorming zullen de OGG's aan de gemeenschappen worden overgedragen. Ook de volledige bevoegdheid inzake de PVT's en de IBW's zullen naar de gemeenschappen worden overgeheveld.

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Minister, ik dank u voor uw zeer uitgebreid antwoord. U hebt zo veel informatie verstrekt dat mijn vraag om uitleg er eigenlijk een beetje onder verdwijnt. Ik wil even terug tot de kern van de zaak komen.

Er zijn al heel wat stappen gezet in de richting van een betere opvang van kinderen, jongeren en jongvolwassenen met een mentale beperking en daarbij ook nog een emotionele, psychiatrische of gedragsproblematiek. Dit past ook in het Perspectief 2020.

Mijn belangrijkste vraag blijft echter of er nu al overleg heeft plaatsgevonden. Als ik het goed heb begrepen, is er nog geen echt overleg geweest. Langs Vlaamse zijde zijn al een aantal voorstellen op tafel gelegd. De federale overheid moet echter nog haar fiat geven. Heb ik dat goed begrepen? Het is me immers niet duidelijk of er al dan niet al overleg is gepleegd.

Wat de jeugdhulp betreft, zijn er al een aantal ideeën om de problemen op te vangen. Ik wil echter even op het systeem van de persoonsvolgende financiering ingaan. Dit systeem is immers nog niet operationeel. Dit betekent dat het pas binnen enkele jaren in werking zal treden.

Minister, u hebt terecht naar de CRZ verwezen. U hebt daarnaast echter ook naar de prioriteitendossiers verwezen. Daar bevindt zich volgens mij nu net het knelpunt. Los van de emotionele, psychiatrische of gedragsproblematiek zitten we nog met een grote hoeveelheid urgente, schrijnende dossiers. Indien deze personen hieraan worden toegevoegd, zal in sterke mate naar de context worden gekeken. Indien zij het geluk of de pech hebben dat, bijvoorbeeld, hun ouders zeer gemotiveerd en actief zijn, dan zullen hun dossiers niet als prioritair worden beschouwd. Dat is vaak toch een probleem. Minister, wilt u deze problematiek zo nauwkeurig mogelijk opvolgen, zodat de betrokken jongeren, en misschien nog andere jongeren waarvan wij nog geen weet hebben, niet in de kou blijven staan?

Ik zal het antwoord nog eens rustig nalezen in het verslag. Ik zal het verder opvolgen, ook in de Senaat.

De voorzitter: Mevrouw De Wachter heeft het woord.

Mevrouw Else De Wachter: Minister, ik dank u voor uw uitgebreide antwoord. Het bevat heel wat informatie, we zullen alles nog eens rustig kunnen herbekijken in het verslag. U hebt inderdaad een aantal zeer belangrijke zaken gezegd, ook voor de toekomst. Mevrouw Stevens verwees er ook naar. Het gaat hier vaak over kinderen en jongeren met een complexe problematiek. Enerzijds is er de handicap an sich, anderzijds een psychiatrische stoornis. Ik vind het zeer belangrijk – en dat mag ook wel eens worden gezegd – dat er in het beleid zoveel extra aandacht aan wordt besteed.

Minister, u hebt gezegd dat er spoedig overleg zou zijn. Kunt u daarover nog wat duidelijker zijn? U koppelt daaraan dat er zal worden geprobeerd om toch nog in de mate van het mogelijke een oplossing te vinden voor De Meander. Of heb ik dat verkeerd begrepen? Kan ik daaruit concluderen dat het zou kunnen dat er nog een oplossing wordt gevonden voor deze instelling, ondanks het feit dat er voor deze jongeren vandaag al heel wat maatregelen worden getroffen? Het is belangrijk dat de jongeren die er nu verblijven een perspectief hebben over wat er met hen zou kunnen gebeuren.

Er moet spoedig overleg zijn. Er moet duidelijkheid zijn wat er met De Meander zal gebeuren. Zo kunnen we bekijken wat voor die jongeren de beste oplossing zou kunnen zijn.

De voorzitter: Mevrouw Franssen heeft het woord.

Mevrouw Cindy Franssen: Voorzitter, minister, collega's, ik refereer aan een resolutie die wij in het federaal parlement namens de meerderheid hebben ingediend om tegemoet te komen aan de problematiek van de dubbele diagnose, en zeker ook om vanuit de federale bevoegdheden daar de nodige aandacht aan te besteden. We hebben aan het Federaal Kenniscentrum een studie ter evaluatie gevraagd. Daarbij is het ook de vraag om actieve proefprojecten te behouden tot er een definitieve evaluatie is van alle projecten. Zo kunnen we zien waar we op termijn kunnen landen.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega's, ik vat nog eens kort samen. Wij moeten zoeken naar een antwoord op de vraag hoe we de inclusiviteit in de samenleving zo goed mogelijk organiseren, ook op het niveau van de toegang tot de geestelijke gezondheidszorg en de psychiatrische zorg voor mensen met een beperking. Het heeft weinig zin, zeker als het gaat om een dubbele diagnose, om daarvoor een volledig apart circuit te organiseren. We organiseren een aantal zaken vanuit de sector Personen met een Handicap. We bieden die aan. Via outreaching zijn daar competenties met betrekking tot geestelijke gezondheidszorg aanwezig.

Ik heb u verwezen naar een aantal initiatieven, onder andere, en in belangrijke mate, de GES- en de GES+-plaatsen. De Meander heeft in september 2013 de beslissing genomen, maar dat is toen niet in de media gekomen. Dat was maar zo op het einde van 2013. Het gaat hier over chronische patiënten, over psychiatrische patiënten in een T-bed. Dan is de vraag hoe wij kunnen faciliteren dat deze voorzieningen inderdaad uitgerust zijn om mensen met een beperking op te vangen in die psychiatrische setting, die dan, bij hypothese, dominant noodzakelijk is. Wij hebben bekeken wat wij, gezien de schaarse middelen, kunnen organiseren. Het is ons aanvoelen dat wij een oproep kunnen doen om regionaal gespreid een drietal psychiatrische ziekenhuizen in Vlaanderen, uitbaters van T-bedden, de kans te geven om mee die functie 4 van het artikel 107, de evolutie naar meer ambulante, vermaatschappelijkte vormen van geestelijke gezondheidszorg, in te vullen. Uiteraard suggereren wij in de oproep dat diegenen die daar nu verblijven, blijven. Dat is de zorg van mevrouw Stevens over de toewijzing van handicapspecifieke middelen.

Wij moeten natuurlijk vertrekken van een bestaande situatie. Wij moeten die mensen respect en continuïteit kunnen bieden. We zouden dat zodanig willen doen dat wij daaruit ook kunnen leren hoe je dat systeem moet kunnen uitrollen en stabiliseren, zodra je bij de persoon met een handicap in een persoonsvolgend financieringssysteem zit. Mevrouw Stevens heeft

gelijk: dat is er nu nog niet. Wij gaan dat nu proberen te organiseren. Ik kan mij voorstellen dat het Psychiatrisch Ziekenhuis Caritas in Melle ook zal inschrijven in deze oproep en dat zal proberen te organiseren. Maar het is natuurlijk de bedoeling om, zodra wij in een andere toewijzing zitten van handicapspecifieke middelen, te leren hoe we het best de toegang tot psychiatrische zorg in dat systeem faciliteren. Dat is de idee die wij nu uitwerken.

Wij hebben daarover nog geen formeel contact gehad met onze federale collega. Het is natuurlijk wel al wat afgetast op het niveau van de administraties. We moeten dit echter doen op basis van de begroting 2014. Dat zijn Vlaamse middelen. We moeten het traject lopen, enerzijds naar ons Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH), het raadgevend comité, enzovoort, anderzijds is het een toepassing van het bestaande federale systeem artikel 107. Het is strikt genomen ook een budgetneutrale operatie. Het is natuurlijk de bedoeling dat we hierover spreken met de federale collega, nu we zeker zijn dat we én de budgettaire mogelijkheid hebben én een concept dat met de sector overlegd is, en waarvan we weten dat het een concept is dat de moeite waard is om uit te rollen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Helga Stevens tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over onaangepaste infrastructuur voor personen met een handicap
- 623 (2013-2014)

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Minister, een tijd geleden publiceerde Zorginspectie haar rapport ‘Vaststellingen na twee jaar onaangekondigd inspecteren binnen de sector gehandicaptenzorg’. Uit dat rapport blijkt dat er, ondanks de vele inspanningen en de ongetwijfeld hoogstaande kwalitatieve zorgverlening, nog ruimte is voor een aantal verbeteringen.

Er zijn personen met een handicap die perfect in staat zijn om te verblijven in een eenpersoonskamer, maar nog steeds terechtkomen in een meerpersoonskamer, waar soms afspraken rond privacy ontbreken. In bijna 20 procent van de voorzieningen voor volwassenen hebben niet alle bewoners een individuele kamer. In bijna 40 procent van de internaten hebben de kinderen geen eigen kamer. Voor die laatste categorie is dat minder erg omdat kinderen graag samen met vriendjes op de kamer zitten. Maar het is essentieel om de privacy te bewaken.

Er zijn voorzieningen waar bewoners eenvoudig toegang hebben tot medicatie die niet voor hen bedoeld is. Bij een grote groep voorzieningen worden ingrijpende en minder ingrijpende vrijheidsbeperkende maatregelen gebruikt, waarbij Zorginspectie zich afvraagt of de afspraken hieromtrent wel duidelijk zijn. Bovendien woont het publiek dat in de jaren 70 in voorzieningen woonde, nu thuis. Ze worden ambulant geholpen. Mensen die nu in voorzieningen wonen, hebben vaak 24 op 24 uur begeleiding nodig. Veel van hen hebben een zware mentale handicap, en daarbovenop psychiatrische problemen. Een op de drie is ouder dan 50 jaar. Dat alles maakt de zorg voor hen moeilijker. De infrastructuur is niet mee geëvolueerd.

In de conclusies pleit Zorginspectie voor een formeel referentiekader dat wordt gedragen door alle belanghebbenden om haar vaststellingen in de toekomst minder vrijblijvend te maken. Een transparant toetsingskader biedt alle betrokken partijen duidelijkheid en rechtszekerheid. Broodnodige aanpassingen aan infrastructuur of nieuwe infrastructuur kosten natuurlijk geld, veel geld zelfs. Een belangrijke rol is weggelegd voor het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA). Maar uiteraard zijn ook daar de middelen niet onbeperkt.

Minister, hebt u akte genomen van het rapport van Zorginspectie? Kunt u zich vinden in de beleidsaanbevelingen van Zorginspectie en zult u actie ondernemen om deze aanbevelingen om te zetten in beleid? Hoe zult u concreet de verdere opvolging door de betrokken voorzieningen van de opmerkingen, los van die betreffende de ontoereikende infrastructuur, van de Zorginspectie monitoren? Zijn hierover duidelijke afspraken gemaakt met de betrokken voorzieningen? Zal de Vlaamse Gemeenschap in de toekomst via VIPA of eventueel via andere structuren voldoende middelen uittrekken om op een intelligente wijze te blijven investeren in vernieuwing van bestaande infrastructuur en realisatie van nieuwe infrastructuur om het tekort aan residentiële plaatsen voor kinderen en volwassenen met een zware ondersteuningsnood weg te werken?

De voorzitter: Mevrouw Van der Borght heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borght: Toen dit in de pers verscheen, was mijn eerste reactie om er vragen over te stellen, al dan niet actuele vragen.

Ik geef grif toe dat ik, toen ik het verslag volledig had doorgenomen, vaststelde dat het niet zo zwaar was als ik in het begin dacht. Dat belet niet dat we aanstoot nemen aan het feit dat een op vijf volwassenen nog altijd geen eigen kamer heeft. Dat is onaanvaardbaar. We waken heel streng over de kwaliteit van de zorg en we doen ook heel moeilijk over het aantal vierkante meter voor sommige opvanginitiatieven, maar we kunnen blijkbaar wel soepel zijn voor andere. Open Vld kent heel graag uw standpunt, minister, over het feit dat niet elke volwassen persoon met een handicap een eigen kamer heeft en bij uitbreiding dat vier op tien minderjarigen in internaten geen eigen kamer hebben.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Ik heb vanzelfsprekend kennis genomen van het rapport van Zorginspectie. Het is een beschrijvend rapport, waarbij de focus niet zozeer ligt op het formuleren van beleidsaanbevelingen. Zoals u kunt lezen in de inleiding van het rapport, betreft het een soort nulmeting. Dat neemt uiteraard niet weg dat moet worden voorzien in het opvolgen van de geformuleerde opmerkingen.

Vanuit Zorginspectie zijn er geen specifieke afspraken gemaakt met de voorzieningen. Zoals gebruikelijk zullen voor die elementen waarop tekorten werden geformuleerd in de individuele verslagen en binnen een context van noodzakelijke prioritering van opdrachten, mogelijke opvolgingsinspecties volgen. Zorginspectie onderzoekt ook de mogelijkheid om voor bepaalde aspecten een thematische inspectieronde op te zetten. Zorginspectie zal het rapport toelichten op het eerstvolgende raadgevend comité van het VAPH.

Ondertussen hebt u de aanbevelingen gelezen van de experts die het rapport hebben gemaakt naar aanleiding van het historisch misbruik en misbruik in therapeutische relaties. Een van de aanbevelingen die daar worden gedaan, is om in de infrastructuur meer in te zetten op privacy. In die zin sluit die aanbeveling aan op wat hier ook aan de orde is.

Voor 2014 zal ik voor de toekenning van nieuwe principiële akkoorden door het VIPA in de sector personen met een beperking, uiteraard rekening houden met de opmerkingen inzake de onaangepaste infrastructuur en op basis hiervan prioriteiten stellen, voor zover die instellingen een VIPA-dossier hebben ingediend. In het VIPA en de sector van de bestaande rustoorden is dat niet ongebruikelijk. De evolutie naar eenpersoonskamers hebben wij trouwens met veel middelen ondersteund. Ik denk dat wij dat in het VIPA-beleid inzake de sector voor de personen met een handicap het best integreren. Uiteraard is het mijn bedoeling om in het verlengde van het operationaliseren van de persoonsvolgende financiering blijvend in te zetten op het investeren in vernieuwing van bestaande infrastructuur en de realisatie van nieuwe infrastructuur. Uiteraard zal dat vooral het geval zijn waar een zware ondersteuningsnood, met bijbehorende nood aan permanenties en dergelijke, zich stelt. Vanzelfsprekend kan ik me niet uitspreken over de verre toekomst of namens een volgende Vlaamse Regering, maar wat ik hier heb geschetst, is de aanpak die ik de volgende maanden wil volgen.

Mevrouw Helga Stevens: Dank u voor het antwoord. Koken kost uiteraard geld. De volgende Vlaamse Regering zal die aanbeveling verder moeten uitvoeren. U hebt te weinig tijd om die aanbeveling nog helemaal te realiseren. Wij zijn natuurlijk niet blind voor het feit dat in deze legislatuur al een aantal zware investeringen in renovatie en nieuwbouw zijn gebeurd. Dat is natuurlijk positief. We moeten wel vaststellen dat de VIPA-middelen al in de periode oktober-november waren opgesoupeerd. Men moest dus een aantal maanden wachten of interen op de middelen voor 2014, wat dus een structureel probleem is. Wij moeten erover waken dat er een fundamentele oplossing komt. In elk geval blijf ik het dossier opvolgen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■